

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo ololetno . . . " 28.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V aprtili prejemni mesečno . . . 1-70

Sobotni izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo ololetno . . . " 8.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

Inserati:

Enostopna pettivrata (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Periodna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enostopna pettivrata po 18 vin.

Poslano:

enostopna pettivrata po 30 vin.

Izbaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Absolutizem na Češkem.

Cesar je izdal lastnoročno pismo na grofa Stürgkha z dne 26. julija 1913, v katerem naznanja, da je, ker se je avtonomno življenje v češki kraljevini ustavilo, primoran položiti upravo v roke oseb, ki jih je sam izvolil, in poskrbeti za viro dohodkov, da se vsaj najpotrebnejši izdatki dežele pokrijejo. Cesar izraža željo, da bi na mesto te izredne odredbe kmalu stopili zopet organi ustavno določene deželne uprave, za kar je neobhodno potrebno, da se obe narodnosti v deželi spravita.

Posebni cesarski patent odreja nato podrobno sledeče: Imenuje se deželna upravna komisija, ki bo delovala tako dolgo, dokler se ne izvoli zopet novi deželni zbor in odbor. V svrhu, da komisija redno vodi deželno gospodarstvo, se dovoli 65odstotna doklada (dozdej 55odstotna) na vse direktne davke izvzema osebno dohodnino za drugo polletje 1913 in doklada na pivo, 4 K na hektoliter. Komisija sestoji iz predsednika, 8 članov in 4 namestnikov. Za predsednika se imenuje predsednikov namestnik državnega sodišča in dosednji deželni odbornik grof Schönborn, za njegovega namestnika dvorni svetnik Stitzenberger in za finančnega referenta finančni nadsvetnik Kveck. Člani so: Stitzenberger, Kveck, Widimsky, Precechvel, Püchl, Lendecke, Dostražil, namestniki Havlena, Prusa, Malkovsky in Schwarz. Izdan je tudi statut za to komisijo.

Obenem je deželni zbor razpuščen in je vladni prepuščen izbiri pripravi časa za izvedbo novih volitev.

Tako češki kakor nemški listi so s tem činom vlade skrajno nezadovoljni. Čehi zato, ker se je ukinila deželna avtonomija, Nemci, ker je večina komisije češka, tembolj, ker je predsednik »češko-klerikalnega« misljenja.

Tako »Volksrat« kakor češke stranke so sklicale seje, da sklenejo svoje izjave.

V praškem ljudskem domu se je 27. t. m. vršil od 5000 oseb obiskani shod češke socialne demokracije, ki je sklenil resolucijo. Resolucija vali krivdo na nastalih razmerah na buržoazijo v češkem in nemškem taboru in na fevdalce, Protestira zoper neustavni čin vlade, priznava pa, da ima vlada dolžnost deželni zbor razpušiti in delati na pravično volilno reformo, da se de-

želne finance sanirajo. Protestira proti ojktoiranim davkom, ki obremene šibkejše sloje. Vršil se je tudi obhod, na katerem se pa red ni kalil.

Češka realistična stranka je pod predsedstvom prof. Masaryka sklenila protest proti absolutizmu in zahteva splošno volilno pravico za vse korporacije.

Podobno vse ostale stranke.

Delo obrtno-pospeševalnega urada za male obrtnike.

V petek, 24. t. m. se je vršila v deželnem dvorcu seja kuratorija obrtno-pospeševalnega urada. Ministrstvo za javna dela je pri seji zastopal dvorni svetnik Hass, deželni odbor deželni odbornik dr. Zajec in deželno vladno svetnik Kulav. Predsednik obrtno-pospeševalnega urada Kregar je otvoril zborovanje in podal sledeče poročilo:

Ker zaključuje današnja plenarna seja kuratorija v svoji prvi sestavi od ustanovitve zavoda triletno funkcijsko dobo, se mi zdi na mestu, da se ozrem nekoliko nazaj na delovanje »Zavoda za pospeševanje obrti«.

Koj po ustanovitvi je bila naloga zavoda, oskrbeti si prostore in ukreniti vse potrebno za svoje delovanje. Sporazumno z deželnim odborom so bili nastavljeni uslužbenci, ki jih danes že vse poznate.

Zavod se je lotil po teh pripravljalnih delih z vso vneto svoje naloge; njegovo delovanje je vodil kuratorij, ki je imel skupno 12 sej izvrševalnega odbora in 7 plenarnih sej.

Posebno pozornost je obrnil zavod na obrtno zadrugništvo, podpiral obrtne produktivne zadruge, s čemur je koristil najizdatnejše večjim skupinam obrtnikov. Omenim naj pri tej priliki le željarsko zadrugo v Kropi, sodarsko zadrugo v Česnjici, čevljarsko v Žireh, slarnikarsko v Mengšu itd., katerih vsaka je našla v našem zavodu tako v tehničnem, kakor tudi v komercialnem oziru dobro zaslombo. Poučarjati moram zlasti napravo v Česnjici, turbino z dinamo-stroji. Obrat v Česnjici se je otvoril pred petimi tedni. Da vse tako izborna funkcijonira, ima v prvi vrsti zaslug naš zavod, zlasti zavodov ravnatelj Remec, ki je vso stvar nadziral, izvrševal načrte in sploh vse delo cele naprave vodil.

Ravnatko so pa dobili tudi posamezni obrtniki vedno v tehničnih, kakor tudi trgovskih stvareh v pisarni zavoda vsako pomoč, ki jim jo je zavod s svojimi skromnimi sredstvi mogel nuditi.

Veliko je koristil zavod našemu obrtništvu, pa še posebno v svoji tesni zvezi z obrtno-pospeševalnim uradom, oziroma ministrstvom za javna dela in deželnim odborom, katerima oblastima je stal na strani kot posvetovalni in deloma tudi izvršilni organ.

Veliko je storil zavod že v tej kratki dobi s teoretično in strokovno izobrazbo obrtništva. Številni knjigovodski in strokovni tečajji, ki so se vršili že po celi deželi, pričajo, da je zavod vestno izvrševal tudi to stran svoje naloge. Udeležilo se je dosedaj zavodovih tečajev skupno 505 obrtnikov, med temi 239 samostojnih in 266 pomočnikov.

Zavod je priredil dosedaj 8 tečajev za knjigovodstvo: 1. na Bledu od 9. decembra do 7. januarja 1912 (14 mojstrov, 2 pomočnika); 2. v Ljubljani od 13. maja do 28. junija 1912 (6 mojstrov, 9 pomočnikov); 3. v Žireh od 12. avgusta do 31. avgusta 1912 (15 mojstrov, 14 pomočnikov); 4. v Zagorju od 2. septembra do 6. oktobra 1912 (13 mojstrov, 4 pomočniki); 5. v Rudolfovom od 16. januarja do 16. februarja 1913 (8 mojstrov, 8 pomočnikov); 6. v Vipavi od 1. marca do 19. marca 1913 (15 mojstrov, 32 pomočnikov); 7. v Trzinu od 16. junija do 10. julija 1913 (7 mojstrov, 22 pomočnikov); 8. v Črnomlju od 16. julija do 14. avgusta 1913 (18 mojstrov). 1 tečaj za kalkulacijo v št. Vidu od 7. marca do 14. aprila 1912 (7 mojstrov, 10 pomočnikov). 3 tečaje za krojače v Ljubljani: 1. od 8. avgusta do 12. septembra 1911 (9 mojstrov, 13 pomočnikov); 2. od 22. julija do 25. avgusta 1912 (6 mojstrov, 17 pomočnikov); 3. od 16. julija do 14. avgusta 1913 (12 mojstrov, 10 pomočnikov). 2 tečaja za krojačice v Ljubljani: 1. od 8. avgusta do 12. septembra (19 mojstrov, 24 pomočnic); 2. od 16. julija do 14. avgusta 1913 (8 mojstrov, 17 pomočnic). 1 tečaj za izdelovanje perila v Ljubljani od 26. avgusta do 22. septembra 1912 (9 mojstrov, 8 pomočnikov). 2 tečaja za čevljarje: 1. v Ljubljani od 16. avgusta do 16. septembra 1911 (11 mojstrov, 14 pomočnikov); 2. v Žireh od 22. julija do 25. avgusta (8 mojstrov, 17 pomočnikov). 2 tečaja za lesna dokončevalna dela v št. Vidu: 1. od 26. novembra do 21. decembra 1912 (7 mojstrov, 5 pomočnikov); 2. od 2. februarja do 14. februarja 1913 (13 mojstrov, 5 pomočnikov). 1 tečaj za dekorativno slikarstvo v Ljubljani od 22. januarja do 24. februarja 1912 (6 mojstrov, 7 pomočnikov). 1 tečaj za avto gensko varenje v Ljubljani od 26. februarja do 7. marca 1912 (6 mojstrov, 6 pomočnikov). 1 tečaj za kolarje v Ljubljani od 26. novembra do 21. decembra 1912 (7 mojstrov, 5 pomočnikov). 1 tečaj za sodarje v Česnjici

od 18. februarja do 19. marca 1913 (15 sodarjev).

Predsedstvo se je, izvršujoč svojo važno nalogo, tudi vedno zanimalo za obrtni napredek. Člani kuratorija so se udeležili važnih obrtnih prireditelj v tujih krajih; marsikaj, kar se vidi drugje že dobro vpeljano, se bo dalo tudi v naših razmerah z uspehom uvesti. Pozabiti ne smem tudi na naše domače obrti, ki po svojem bistvu dostikrat predstavljajo najstarejše početke prave obrti; zavod je posvetil tudi tej svoji pozornosti. Če bo hodil po tej poti naprej, lahko trdno upamo, da bo imel pokazati uspehe tudi na tem polju, ki je najtežavnejše, ker se je dosedaj važnost razvoja raznih domačih obrti popolnoma prezirala in je eno za drugo utočilo v povodnji velike industrije.

Imenoma overoviteljev sta poročala Rojina in Solar.

Pust Franc je potem podal kot blagajnik zavoda poročilo o dohodkih in stroških. Zavod je imel v poslovnem letu 1912. za 26.289 K 46 vin. izdatkov, pokritja pa le 22.741 K 09 vin., tako da je zaključil poslovno leto 1912. s primanjkljajem 3548 kron 37 vin. Od investicijskega fonda se je porabilo za opravo pisarne 1291 K 98 vin., tako da stoji nasproti primanjkljaju saldo investicijskega fonda v znesku 3325 K 39 vin. Čisti primanjkljaj ob zaključku leta je znašal 222 K 98 vin. Ker zavod koncem leta še ni poravnal vseh svojih obveznosti, na drugi strani pa tudi še ni prejel vseh zagotovljenih prispevkov, je izkazovala zavodova razpoložnina koncem leta 569 K 22 vin., od katere je imel vloženih pri obrtno-kreditni zadrugi 50 K 81 vin., na poštno-hranilničnem računu 178 K 80 vin. in v gotovini 339 K 61 vin.

Ravnatelj zavoda inženir Remec je podal poročilo o važnejših poslih zavoda. Poudarjal je, da so se pričeli obrtniki v zavodu pridno zglaševati; zavod jim gre brezplačno z dobrimi sveti na roko. Zavodova knjižnica je na razpolago; razporejale se bodo tudi knjige, vendar pod gotovimi pogoji. Društvo privatnih uradnikov za penzijsko zavarovanje v Trstu tirja zavod za prispevek. Uradniško vprašanje pri zavodu se bo moralo rešiti, najboljše tako, ker je zavod deželen, da dežela prevzame uradništvo med svoje uradnike in s tem bi bilo tudi vprašanje o penziji uradnikov in sluge rešeno. — Kakih večjih prireditelj v tekočem letu ne bo kazalo prireditelj, ravno z ozirom na finančno stanje zavoda. Dvorni svetnik Hass se je s tem naziranjem strinjal; pripomnil pa je, da naj zavod skuša kolikor hitro mogoče prireditelj tečaj za zadrugne funkcionarje. V obrtnih zadrugah so žalostne razmere, zato je

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Gruščeki, poslovenil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

Kričanje otrok, klicanje gospodinj, mukanje vračajoče se živine, je prihajalo na ušesa popotnikom. Nikdo izmed domačinov ni pozdravil popa, nekateri so se obrnili nejevoljno »drugi so pljuvali ali pa metali predse slamo, da bi to srečanje ne imelo slabega pomena; ženske so se pa prekrizavale in gledale z nepritajenim gnjusom in strahom na popa.

V daljavi se je prikazal na ovinku vaše poti katoliški župnik v črnem talarju. Kmetje so hitro jemali z glav klobuke in kape, ženske in otroci so pa hiteli poljubovat mu roko.

Ko je pop zagledal sivega duhov-

Med prebivalstvom vlada vraža, da pomeni nesrečo, ako kdo vreča popa. Da se odvrne slabo znamenje, je treba pri srečanju popa pljunuti na tla, ali pa spustiti na tla bilko slame.

nika in kako mu izkazujejo čast, je ves pordel razburjenosti.

Župnik je zapazil, da se pelje pop in je takoj zginil s pota vstopivši v najbližjo kmečko hišo.

»Batjuška, jaz grem tukaj z voza; poiskati moram vahtmajstra,« je rekel stražnik.

»Pojdi in poprosi vahtmajstra, naj pride k meni, imam važno zadevo — pridi tudi ti, da se okrepčam.«

»Bog vam plačaj, batjuška, za prijazno besedo. Povem vahtmajstru, prideva gotovo.«

»Pojdi, a vedi, da vaju čakam.«

»Dobro, batjuška,« in skočil je s kozla, salutiral pred popom in odšel.

»Ako bi bil katoličan, gotovo bi mi poljubil roko,« pomislil je pop z bridkostjo.

Koleselj je zavil okrog grička, kjer se je nadaljevala vas, na tej strani so prebivali zedinjenci in katoličani.

Tudi tukaj so prebivalci hladno gledali na popa, kakor na oni strani, samo tu in tam je kak bolj boječ zedinjenec naglo skočil v poslopje in vežo, da bi se mu ne bilo treba srečati s popom.

Pop je primerjal v svoji misli, kako so ravnokar sprejemali katoliškega duhovnika, a kako je on prišel v vas. V njegovem srcu se je začela nabirati

grenkost in jeza na ljudstvo, razdraženo slavohelepe in želja priznanja in spoštovanja. Iskal je, kaj je temu vzrok in prišel je do prepričanja, da mora biti vzrok v tajni propagandi.

»Najprej se moram iznebiti katoliškega duhovnika, potem se bo spremenilo tudi ljudstvo.«

Ko je zagledal novo cerkev s kupolami, bliščecimi se v zahajajočem solncu, se je potolažil in ponosno je pogledal na ta vidni znak pravoslavja, bogastva in moči njegove vere.

V tem je zazvonilo angeljevo češčenje in čisti, zvonni, srebrni glas zvonov se je razlegal nad belimi kočami, nad cvetočimi vrvti, nad smaragdini nji-vami, dokler ni zadel v temni gozd in se vračal nazaj z odmevom, kakor vzdihovanje.

Kamorkoli je pogledal pop, na poti, ulici, okrog poslopij, na vrteh, povsod je videl ljudstvo kleče pobožno moliti.

»Živinčeta,« zamrmral je skozi zobe, razsrjen vsled tako očividnega vpliva katoličanstva.

Pogledal je na svojo novo, obširno hišo, stoječo poleg cerkve, ki je vkljub visokih oken, belih sten, steklenega hodnika izgledala pusta in hladna. Po obširnem dvorišču so se tu in tam potikale kure, sedelo je nekaj rac, toda

niti v hiši, niti v hlevu in v konjaku ni bilo videti življenja.

Koleselj se je pripeljal pod verando, toda samo pes je prišel pozdravit, a tudi on se je plazil bolj k vozniku.

Pop je šel počasi po stopnicah na verando in se je pazljivo ozrl naokoli.

V tem trenutku ga ni zanimal niti tibi lastni dom, niti v bližini stoječa cerkev in ponižne kočice, temveč pogled se mu je uprl v pritičnem vaškem dvorcu, obdanem z obširnim vrtom, v daljši odleglosti pa z gospodarskimi poslopji.

Ta pristava, imenovana Pogonj, je bila oddaljena od cerkve približno pol vrste in je bila lastnina vdove Zvelevičeve, ki je skupaj s svojo hčerjo gospodarila na par sto oralih. Celo z verande je zamogel pop opazovati živo gibanje na pristavi in pri dvoru. Dekle so tekale, hlapci so hiteli, dninarji so se zbirali na dvorišču, plugi in brame so se vračale s polja, pod konjakom so pa zagledale izredno urjene in pazljive popove oči osedlanega konja, katerega je prepeljeval hlapec.

Pop je uganil, kdo je prišel v goste. Mladji Revski iz Nametov obiskuje sosedkinje.

Predno je pop odprl vrata v pred-sobo, je še enkrat pogledal na oddaljeni dvor in zamrmral:

treba, da se združni funkcionarji pouče, kako je treba voditi zadrugo. Zlasti bo sedaj to lahko, ko dobimo v kratkem za Kranjsko svojega združenega instruktora.

Vsa poročila so se soglasno odobrila. Predsednik se je nato zahvalil časopisu, katero je prinašalo vse zavodove notice in objave. Ravnatelju Remcu se je naročilo, naj obvesti vse korporacije, da po preteku treh let imenujejo nanovo svoje zastopnike v kuratorij obrtno-pospeševalnega urada, ker je sedaj njihova doba potekla.

Na srbski fronti.

(Izvirno poročilo »Slovenca« z bojnega polja.)

Danes prinašamo prvo pismo »Na srbski fronti«, katero smo prejeli od jako vplivnega ki se sedaj nahaja v štabu III. srbske armade. Obljubil nam je, da nam bo preko našega belgrajskega poročevalca še večkrat poslal poročila z bojnega polja, ki nam bodo zlasti od tako odlične in dobro informirane strani dobrodošla. Pismo prihaja z bojnega polja in se na rokopisu vidi, da je je pregledal in odobril načelnik štaba: štabni polkovnik M. Gr. Milovanović. Prihodnje pismo nam poda opis za Srbe ugodno izpadle bitke na Črnem Kamenu.

× × ×

Štip, 17. julija.

Odhajamo iz Štipa. Bulgari, potisnjeni na celi naši fronti, se umikajo preko Pljačkovice na Goleč in mi gremo za njimi.

Ker imam jako skromno prtljago: ogrinjalo in plašč, sem za odhod hitro pripravljen in medtem, ko se drugi ukvarjajo s prtljago, hitim napisat nekaj vrstic. Kajti tam doli, v planinah, bo težko najti prilike za pisanje. A moram tudi časa ne bo.

Dasi mi je samemu neprijetno, moram pisati o Bulgarjih, o grozovitostih, ki so jih v dosedanjih bojih izvršili ti naši zaslepljeni bratje. Še vedno se nahajam pod vtisom vseh onih grozot, ki sem jih v tem kratkem času tu na Bregalnici ali videl na lastne oči ali pa slišal od očividcev — grozot, ki so jih izvršili bulgarski častniki in vojaki — slednji vedno le na povelje svojih predpostavljenih.

Se ko sem bil v Belgradu, sem čital, kako so se Bulgari javno v svojih listih odrekli svojega slovanskega pokoljenja. Njihovi pesniki so v svojih pesmih ponosno naglašali, njihovi državniki so v resničnih in izmišljenih intervjujih s časnikarji izrečno poudarjali: da Bulgari niso Slovani, da v njihovih žilah teče druga kri. In v gotovem zmislu je to istina. Saj če bi bilo v njihovih žilah le malo slovanske krvi, bi ne mogli biti tako divji in nečloveški.

Mučno mi je naštevati tu vse pregrehe, ki so jih Bulgari izvršili. Saj mi že samo misel vanje vzbuja jako mučne občutke, dasi so mi živci v teh kratkih dneh, ko sem moral gledati toliko grozot, že dokaj otopeni. Zakaj naj še naže čitatelje s tem mučim? Zakaj naj oni in jaz vse to sedaj v mislih preživljamo?

Toda vendar moram vsaj nekaj tega povedati.

»To je tudi gnezdo propagande...«
Stopil je v obednico, ko je pa zagledal ženo sedeti pri mizi in gledati nanj s prijaznim nasmehom, je pristopil in rekel z ostrim glasom:

»Zakaj si vstala? ... Ne veš, da ti je zdravnik prepovedal.«

Na bledem, bolehnem obrazu se je prikazala lahna rdečica in odvrnila je v zadregi:

»Hotela sem te pozdraviti...«

»Zato boš pa teden dalje ležala v postelji,« odvrnil je s pritajeno jezo.

Potegnil je in odprl omaro, slekel rjaso, jo skrbno shranil in se oblekel v staro. Potem je šel k drugim vratom, se pripognil in zaklical:

»Hej, Hana, daj jesti!«

Približal se je temno pobarvani omari, izpil kozarček žganja, se oddahnil, kakor da bi mu odleglo, in sedel težko na stol.

»Ali si bil pri načelniku?« vprašala je boječe.

»Tudi vprašanje,« skomizgnil je z ramo, »zato sem pa šel.«

»In se ti je posrečilo?«

»Kdor ima resno voljo in krepko odločnost, doseže vse,« odvrnil je trdo.

Zena je povesila oči, kajti občutila je v teh besedah očitano, da ji manjka volje, da bi bila zdrava. Njen obraz je bil žolt, bolehen, izgledala je, nad leta stara in prežita.

(Dalje.)

Koraula Šoba je bila jako važna strateška točka na tej fronti. Ona obvladuje postojanke med Bregalnico in Krivdo Lakavico. Ta točka je bila v srbskih rokah.

Ko so Bulgari ob zori dne 30. junija izvršili napad na celi fronti od Zletova pa vse dol do Vardarja, — so z jako močnimi oddelki napadli tudi to važno postojanko. Bilo jim je do tega, da jo za vsako ceno zavzamejo. Toda tudi naši so poznali važnost te pozicije ter so jo obupno branili. Vzdržali so mnogo napadov, toda nazadnje so se morali umakniti. Bulgari so navalili s trikratno premočjo in potisnili naše. No, ko so naši dobili pomoč — naši so bili številno tudi sedaj še slabši nego Bulgari — so z nadčloveškimi naporii Karaulo Šobo vzeli zopet nazaj.

Tu so sedaj naleteli na opustošenja in grozote, ki so jih bili izvršili Bulgari.

Na vse strani so bili razmetani mrtličji. To so trupla srbskih ranjenecov, ki so jih bili Bulgari, osvojivši Karaulo, našli tamkaj, kakor tudi trupla onih naših vojakov, ki so jih bili Bulgari vjeli. Vjetnike so formalno zaklali kakor jagnjeta, ranjence so z bajoneti razmrcvarili. Živim so sekali nosove, ušesa, jezike; izkopali jim oči, odrezali usta. Mnoge so, zlasti častnike, žive žgali. Našli smo ostanke izpečenih ljudi. Med drugim smo videli spodnje dele rok in nog zvezane z žico. Po čevljih smo sklepali, da so to ostanki naših častnikov, katere so bratje Bulgari žive na grmadi žgali. Žive so zvezali in da bi konopne vezi ne pregorele, so jim roke in noge zvezali z žico, jih žive vrgli na grmado in se potem liki afriški divjaki naslajali okrog ognja, na katerem je cvrčalo človeško meso.

Samo majhno število naših ranjenecov je vsled čudnega naključja ostalo živih. Ti mučenci pripovedujejo grozne reči. Človeku se kri ledeni v žilah, ko sliši, kaj vse so ti reveži prestali, slišali in videli.

Na enem so zdravniki našli osem ran od bajoneta. Ranjen je bil ostal na postojanki, ko so Bulgari navalili nanjo. Ko so ga našli, so ga začeli bosti z bajoneti. Onesvesčen je obležal na hrbtu. Bulgari so mislili, da je mrtev ter odšli dalje.

Drugi je bil v rovu zasut z zemljo, katero je izrila havbična granata. Bulgari ga niso opazili. Ko so bulgarski vojaki prišli do naših ranjenecov, ki so bili ostali na bojišču, so se takoj začeli dogovarjati, kaj bi z njimi storili. V tem je prišel častnik in ukazal ranjene Srbe — pobiti.

Tako delajo Bulgari.

Takoj drugi dan nato sem opazoval tu v Štipu sliko, ki na jako lep način kaže dobroto, blagorodnost in veličino duše našega vojaka.

Skupina vjetih bulgarskih vojakov iz zadnjih bojov se ni bila odpravljena v Belgrad. Vjetnike so pripeljali v senco košatih dreves in jim dovolili posesti v senci. Krog njih so stali na straži naši vojaki, in sicer zunaj na pekočem soncu.

Eden vjetnikov pomoli straži svojo prazno čutarico in z znamenjem pokaže, kako da je žejen. Naš vojak mu nato s sočutjem odvrne z znamenjem, kako je tudi on žejen, ali kaj hoče, ko ne sme zapustiti svojega mesta. Nato se pa ozre po ljudeh, ki so se nabrali krog vjetnikov, in ko opazi med njimi večjega dečka, ga pokliče in mu veli, naj onemu vjetniku v čutarici prinese vode. Deček je odhitel in se kmalu vrnil s polno čutarico. Čutarica je šla med vjetniki iz rok v roke in bila skoro zopet prazna. Deček z nova odhitel po vodo in vjetniki so si po vrsti utolažili žejo. Naš vojak pa še vedno s suhimi usti s puško v roki stoji na soncu in miren gleda, kako si gase žejo oni, ki so morda še prejšnji dan sipali kroglice nanj ali zahrbtno merili na njegove prsi s svojimi bajonetii.

Eden izmed navzočih radovednežev opomni vojaka, zakaj pusti, da se vjetnikom daje voda.

Naš vojak ga začudeno pogleda in vpraša:

»Zakaj ne, brat? Kaj niso to tudi ljudje?«

Pa mi recite sedaj: ali smemo po tej primeri — ki je samo ena izmed sto podobnih — trditi, da sta si srbski in bulgarski vojak enaka?

Glasba.

* Slovenska maša. Besede iz »Cecilije«, uglasbil za mešan zbor Ludov. Viternik. Ker je maša namenjena pevskim zborom na deželi, je radi tega jako lahka. Dobi se v Blasnikovi tiskarni, Ljubljana. Partitura 2 K, glasovi po 15 h.

Kupujte le vžigalice: V korist obmeinim Slovincem

Srbi in Grki ustavili prodiranje proti Sofiji in vse vojne operacije. — V sredo se začno v Bukareštu mirovna pogajanja. — Turška vlada začela pomišljati.

MIROVNA POGAJANJA.

Belgrad, 27. julija. (Srbski tiskovni urad »Slovenca«.) Danes jutraj ob 6. uri so na posebni ladji odpotovali srbski bukreški delegati, in sicer: ministrski predsednik Pašić, Spalajković, polkovnik Smiljanić in tajnika Šajnović in Gavrilović. Z njimi je odpotoval v Bukarešt tudi črnogorski ministrski predsednik Vukotić. Venizelos dospe semkaj ponoči ob 3. uri in potuje takoj dalje v Bukarešt. Prvi sestanek v Bukareštu bo z ozirom na zakasnenje ministrskega predsednika Venizelosa v torek dopoldne.

Belgrad, 27. julija. (Srbski tiskovni urad »Slovenca«.) Srbski delegati so se pred odhodom v Bukarešt optimistično izražali o položaju, češ, da se mir zanesljivo sklene do konca tedna ali najkasneje v desetih dneh. Eden izmed njih je izjavil, da se bo vse izvršilo brez večjih komplikacij, ker so v glavnem vse vojaške stranke že na čistem o tem, kaj bodo zahtevale in kaj koncedirale. Vmešavanje zunanjih sil bo pa popolnoma izključeno.

Sofija, 26. julija. Bulgarski mirovni delegati Tončev, Fičev, Ivančev, Radev, Stančev in dva tajnika so odpotovali danes jutraj v Bukarešt.

Bukarešt, 27. julija. (Agence Telegraphique Roumaine.) Bulgarski pooblaščenec so včeraj zapustili Sofijo, da se preko Ruščuka podajo v Bukarešt, kamor dospo danes popoldne. Pogajanja se začno v sredo.

Solun, 27. julija. Ministrski predsednik Venizelos se je pred odhodom v Bukarešt podal h kralju, da mu poroča in se z njim posvetojuje. Tu se govori, da bodo Grki svoje nadaljno prodiranje v kratkem ustavili.

Bukarešt, 26. julija. Rumunija slejkoprej vpliva na Srbijo in Grčijo, naj bi ne nadaljevale pohoda proti Sofiji. Položaj v Bulgariji je namreč skrajno obupen. Ljudstvo v Sofiji napada pekarnice in mesnice. Vse ceste so polne beguncev. V Sofiji leže ranjenci na kupih.

Bukarešt, 28. julija. Srbska in grška vlada sta zdaj naznanili, da privolita v mirovna pogajanja. Rumunska vlada je pravkar zopet nakupila na Ogrskem 3000 konj. Bulgarske vjetnike Rumuni izpuščajo proti obvezi, da se ne bodo več borili. Premirje je z molčecim privoljenjem že nastopilo.

Pariz, 28. julija. Tukajšnji diplomatični krogi računajo s tem, da se bodo mirovna pogajanja v Bukareštu začela v sredo. Med tem časom bo po molčecem priznanju vladalo na bojišču premirje. Ko se pogajanja začno, bosta srbsko in grško armadno poveljstvo nadaljnje prodiranje proti Sofiji dogovorno ustavila. Delegati Pašić, Spalajković, Panas, Vukotić in vojaški izvedenc Smiljanić so že v Bukarešt odpotovali. Venizelos se je odpeljal v Bukarešt direktno skozi Belgrad.

Belgrad, 28. julija. (Srbski tiskovni urad »Slovenca«.) Glasom vesti v časopisu bo Srbija na stari srbsko-bulgarski meji zahtevala popravno mejo samo v toliko, v kolikor so o tem že preje obravnavale srbsko-bulgarske komisije, da bi se preprečili pogosti mejni spopadi.

Z BOJIŠČA.

Dunaj, 26. julija. »Zeit« poroča iz Aten: Centrum grških čet je, potem ko je prebil kresenske pozicije na severnem izhodu Kresenskega prelaza, napadel prelaze južno od Džumaje, ki jih je bil zasedel general Ivanov in vrgele Bulgare, ki so v neredu bežali, nazaj.

Solun, 27. julija. Srbski pionirski oddelki popravljajo železniški most med Mirčevem in Strumico. Vardarski mostovi med Strumico in Demirkapujem, kakor tudi mostovi čez Bozovo pred Demirkapujem so začasno že zopet popravljani.

Atene, 27. julija. (Agence d'Athènes.) Glasom oficijelnega naznanila je oddelek bulgarske konjenice, močan 500 mož, zapustil mesto Xanthi. Tudi bulgarske oblasti so mesto zapustile. Bulgari so zažgali jetnišnice, vendar so grške čete, ki so vlomile jetniška vrata, še pravočasno rešile jetnike. 8. grška divizija je včeraj ob pol 7. uri zvečer mesto zasedla.

Belgrad, 27. julija. (Srbski tiskovni urad »Slovenca«.) Na večjem delu fronte prihaja zadnje tri dni do manjših spopadov, ker Bulgari v smislu Savove grožnje žele, da bi dosegli kakoršen koli majhen uspeh, predno bodo končno popustili. Toda vsi napadi so bili odbiti. Tu se vse čudi, čemu nepotrebno trošenje sil in čemu tolika bulgarska trdoglavost. Srbske čete se drže v defenzivi in ne podvzemajo nobenih večjih operacij.

Atene, 28. julija. (Oficijelno.) V Dedeagaču so bežeči Bulgari zažgali vse muni-

cijske zaloge, zaloge živil in shrambo otomanske banke ter odgnali 42 grških notablov, iz Makrija pa 6. Admiral Konduriotis brzojavljaja, da vlada zdaj v Dedeagaču mir.

TURŠKI VPAD. — RUSIJA GROZI.

TURŠKA VLADA V ŠKRIPCII.

Carigrad, 26. julija. Veliki vezir je odgovoril na prvo bulgarsko brzojavko ministrskega predsednika. V svojem odgovoru izjavlja, da soglašja z nazorom o potrebi, da se obnove med obema državama trajne razmere. Delegatom bulgarske vlade sem izjavil, naj se zato, da se v bodoče odstrani vse spore in nesporazumljenja, sprejme tista meja, ki smo jo 19. t. m. naznanili velesilam. Prosil sem bulgarske delegate, naj to bulgarski vladi sporočijo. Ker se na to ni odgovorilo in ker so bile naše čete vsak dan priče opustošenj in izgredov, vsled česar so postale pravne dispozicije turške vlade iluzorne, se je ukazalo, naj se takoj zasede črta od Marici. Ker smo se nasproti velesilam obvezali, da črte, ki smo jo označili, ne prekorajmo, je s tem dovolj dokazano, da želi Turčija odkrito, da se sklene sporazum na trdnem temelju. Zelo se opazja, da je ta turška nota, v kateri se beseda Odrin ne nahaja, sestavljena v zelo spravljenem tonu.

Carigrad, 26. julija. Bulgarski zunanji minister Genadijev se je 23. t. m. brzojavno pritožil, ker so Turki prekorajčili staro bulgarsko mejo v smeri proti Kizil Agaču in zasedli Vakuf Sandžak in Golemdervent. Prosil je nujno, naj se Turkom ukaže, da se umaknejo. Veliki vezir je odgovoril 24. t. m., da so se poizvedovalne patrulje, ki so mejo prekorajčile, na ukaz generalissima umaknile.

Carigrad, 26. julija. Krogi Porte uradno izjavljajo, da je turška vlada trdno odločena, da črte, ki jo tvori Marica, ne prekorajči. V Odrinu so zarubili Turki 150 topov, med katerimi jih je 75, ki so jih pred meseci Bulgari Turkom zarubili. Bulgarom so Turki v Odrinu nadalje odvzeli 50.000 pušk in veliko municije.

Sofija, 26. julija. (Agence Télégraphique Bulgare.) Turki so zažgali kraj Habičero ob stari bulgarsko-turški meji in oba kolodvora Habičera.

Carigrad, 28. julija. Veliki vezir je včeraj s sultanom konferiral glede meje. Vladni krogi se zelo vznemirjajo, ker sodijo, da bi se armada, ako bi jo poklicali nazaj, obrnila proti vladi.

London, 28. julija. Turški minister za notranje zadeve Talaat beg je dobil brzojavko, da so se ruski bataljoni pojavili na rusko-turški meji. Rusija odpošlje v Bargas več bojnih ladij, da varuje bulgarsko prebivalstvo pred turškim vpadom. To pa ne znači nobene separatne akcije, ampak se zgodi v popolnem sporazumu z ostalimi velesilami.

Carigrad, 27. julija. Minister za javna dela Osman Nizami paša je v posebni misiji odpotoval v London. Domneva se, da mu je poverjena naloga, da bi izposloval naklonjenost Anglije v odrinskem vprašanju.

Carigrad, 25. julija. Trdi se, da je višjemu poveljstvu turške armade ukazano, da, če ob svojem prodiranju zadene na grške čete, v nobenem slučaju ne sme na nje streljati.

Belgrad, 26. julija. (Oficijelno.) Vesti, da sta Srbija in Grčija sklenili sporazum s Turčijo, se najodločneje demantirajo.

Sofija, 28. julija. Ministrski svet je dovolil za begunce četrt milijona frankov, da se njihova beda olajša. Pri Urumbegli se je vršil spopad med domačimi in turškimi bašibozuki ter kavalerijskimi patruljami, v katerem je bil župan vasi ubit. V Gederniju in drugih vaseh so Turki odgnali živino. Neko drugo vas so zažgali.

RUSIJA NASTOPI LE SPORAZUMNO Z VELESILAMI.

Rim, 26. julija. Tu sodijo, da se je položaj močno izboljšal. Dopisniku »Tribune« je ruski ministrski predsednik Kokovcev v Petrogradu potrdil, da Rusija ne namerava zdaj samostojno nastopiti ne na Bosporu ne v Armeniji in da so neutemeljena vsa poročila o direktnem nastopu Rusije. Petrograjska vlada najodločneje izjavlja, da če bi bila potrebna kaka akcija, da se Turčija prisili, da zapusti Odrin, bi se o njej morale vse velesile posvetovati skupno in jo skupno izvesti, najmanj bi pa

morale Rusiji poveriti velesile določen mandat, predno prične postopati. Kokovec je bil nasproti dopisniku »Tribune« zelo optimističen in je zagotavljal, da se vse stori, da se reši kriza na Balkanu brez nadaljnjih zapletljivajev.

VOLOGA RUMUNIJE.

Belgrad, 27. julija. (Srbski tiskovni urad »Slovenec«.) Neki tukajšnji list (»Politika«) je dvignil včeraj osamljen glas proti Rumuniji, češ da je neiskrena in dela sporazumno z nasprotniki zaveznic. Vodilne politične kroge je to pisanje neprijetno zadelo in izjavljajo, da je očitek proti Rumuniji popolnoma neopravičilen. Rumunija je podala dokaze, da se kljub velikim spletkam ne dá zavesti k nelegalni politiki. S tem, da je odbila separatna pogajanja z Bulgarijo, je pokazala, da namerava do konca ostati solidarna z zaveznicami. Na vodilnih mestih trdijo, da imajo dovolj dokazov za to, da se na Rumunijo lahko popolnoma zanesemo, kar bo pokazala tudi bližnja bodočnost. V tem smislu bo »Samouprava« jutri podala pojasnila.

DIPLOMATIČNI IN VOJAŠKI POLOŽAJ GLASOM SRBSKEGA VIRA.

Belgrad, 26. julija. Iz dobropoučenih belgrajskih krogov se poroča, da bi kljub vsemu utegnili priti do premirja še preje, nego bodo podpisani preliminariji. V tem smislu pritiska Bulgarija, ki je do kraja izmučena, potem velesile z Rusijo na čelu, ki bi rada videla, da bi se čim prej ustavila turška vojna podjetnost, in končno apelira na zaveznici v tem smislu tudi Rumunija, ki si je prilastila vlogo nekakega evropskega mandatarja in posredovalca, da si je sama prizadela v tem sporu; to vlogo izkorišča seveda v svojo korist in da se nasproti Evropi lepo pokaže, pritiska na zaveznici, da takoj ustavita sovražnosti. Sicer je pa danes položaj na bojišču tak, da bi premirje nobeni stranki ne bilo na škodo, za izmučeno in s kolero okuženo bulgarsko armado pa bi bilo pravo odrešenje. Gorski boji zadnjih 14 dni niso zahtevali od zaveznic tolikih žrtev kakor velike bitke ob Bregalnici, pri tem so pa Srbi zavzeli tako odlične postojanke, da je sedaj Küstendil od treh strani popolnoma omejen. Srbi imajo v rokah vse Osogovsko gorovje; postojanko vrhu Ružica imajo sicer Bulgari, a ker so spodnje strani zasedli Srbi in je ružanski vrh tako visok, da topovske krogle ne dosežejo srbskih pozicij in tudi ne morejo ovirati operacij proti Küstendilu, — je to brez pomena. Srbska postojanka na Bosilgradu je posebno močna in posamezni oddelki pomaknjeni daleč naprej. Vsi bulgarski napadi pri Carjevem selu so bili odbiti. Kontakt med srbskimi in grškimi četami je nepretrgan. Sploh je danes položaj tak, da bi ob odločilni srbski ofenzivi bulgarska armada ne mogla uteči katastrofi. Toda srbski generalni štab bi rad prihranil žrtve velike bitke in pohoda na Solfo, ki bi Srbiji itak ne prinesel nobenih novih koristi. Zato se je že določeni generalni napad odložil, ker je Bulgarija kazala pripravljenost k pogajanjem. A samo odložil; ako bo Bulgarija zopet poizkusila mešati, bo srbska armada udarila z dveh strani naenkrat: od Pirota in od Küstendila. — Kar se tiče reokupacije Trakije po Turčiji, so tu mnenja, da bodo zavezniki Turčijo energično pozvali, da jo zopet izprazni in dala Bulgariji možnost, da obračuna s Turčijo, če hoče. Da bi pa sedanji zaveznici Bulgariji nudili aktivno pomoč proti Turčiji, na to z ozirom na težka izkustva po prvi vojni ni misliti. Sicer je pa v prvi vrsti stvar velesil, da prisilijo Turčijo k spoštovanju londonske mirovne pogodbe, ki je izšla iz njihovih rok — ne ravno v korist zaveznikov. V slučaju event. obojestrane evropske intervencije, se Srbija in Grčija nimata zase ničesar hudega bati. — Po sklenjenem miru, a morda že tekom pogajanj, si bo Rusija gotovo prizadevala, da tudi Bulgarija pristopi novi balkanski zvezi, da ne bi bila v njej samo ena slovanska država. Predno bo pa Bulgarija sposobna, da tvori v zvezi zanesljivo slovansko protitežje proti Rumuniji, se bo moral temeljito izpremeniti njen notranji režim. Zdi se, da se v Bulgariji že pripravlja preokret v tem zmislu.

STALIŠČE NEMČIJE.

Berolin, 26. julija. »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše o položaju. Četudi se niso vse negotovosti glede na balkansko krizo izginile, le ni bistvene zadržke, da se še ta teden ne začne v Bukareštu mirovna pogajanja. Dvomljivo je pa, če bodo še pred pogajanj v Bukareštu v Nišu razpravljali o vojaško-političnih zadevah. Medtem je Turčija, da si se ji to od vseh strani odsvetovalo, prekoračila pogodbeno mejo in je Odrin in Svilen zasedla. O stališču, ki naj ga glede na to velesile zavzamejo, se je razpravljalo na sestanku poslanikov v Londonu. Soglas-

no sodijo velesile, da ne pripoznajo najnovejše izpremembe posestnega stanja v Traciji. Četudi Evropa ne nastopi takoj s silo proti sili, Turčija ne bo mogla v nasprotju z vsemi velesilami trajno obdržati postojank, ki so jih njene čete zavzele. Če Turčija se bolj prodira v bulgarsko ozemlje, ki ga zdaj Bulgari ne branijo, si ne le poslabša upanje na ugodnejšo mejo v Evropi, marveč izproži tudi druge težkoče, ki niso nič manjše zato, če se takoj v celim obsegu ne pojavijo. Da bi nastali novi zapletljivi med velesilami, bodo te znale skupno nadvladati nove ovire, ki bi se pojavile proti trajnemu miru na Balkanu.

FRANCIJA ZA SRBIJO IN GRČIJO.

Pariz, 26. julija. Italija dela na to, da se Avstrija in Rusija glede Balkana sporazumeta. S tem so v zvezi odločni koraki Avstrije in Italije ter nasveti Rusije v Belgradu in Atenah, naj se sovražnosti proti Bulgariji nehajo. Italija je osobito proti temu, da bi Srbija dobila kako luko v Egejskem morju, ker ima itak svoboden izhod na Jadransko morje. Francija pa podpira vse aspiracije Srbije in Grčije.

ITALIJA NI PROTI SRBIJI

Rim, 26. julija. Italijanski poslanik v Belgradu je pri ministrskem predsedniku Pašiču posredoval, naj bi demontiral vest »Politike«, da Italija pri Rumuniji intrigira proti Srbiji, češ, da je to absolutno neresnično. Pašič je napad »Politike« na Italijo zelo obžaloval in obljubil stvar v »Samoupravi« pojasniti.

DROBNE VESTI.

Carigrad, 28. julija. Prestolonaslednik in en sultanov sin sta se podala v Odrin. Novi ranjenci. 25. t. m. so pripeljali v Belgrad 523 ranjenih vojakov, med njimi 40 Črnogorcev. Iz Velesa je ponoči pripeljal vlak 349 ranjencev, iz Skoplja 790 ranjenih vojakov in 8 častnikov. V Belgradu so otvorili 35. rezervno bolnišnico. Izvoz živine iz Srbije. Srbska vlada je dovolila nadaljnji izvoz živine v Avstro-ogrske in drugam, ker kljub vojni ne primanjkuje goveje živine. Črnogorski ranjenci. Doslej so pripeljali v Belgrad vsega skupaj 280 Črnogorcev, ki so bili ranjeni v vojni z Bulgari. Proti koleri. Srbska vlada je v Evropi naročila velike količine seruma proti koleri in sanitetnega materiala. Nujna naročila že prihajajo in jih razpošiljajo v ogrožene in okužene kraje.

Darovi za kaloliški shod.

Neimenovan 1000 K; neimenovan 400 K; Matija Grabnar, Ljubljana, 5 K; Filip Fajdiga, Ljubljana, 2 K; neimenovana v Ljubljani 20 K; G. Vilman, župnik, Ljubno, 10 K; Franc Rajčević, župnik, Lucine, Gorenja vas, 8 K; Jernej Ložar, krojač, Ljubljana, 5 K; J. Dobnikar, župnik, Janča, 4 K; Jos. Erker, kanonik, Ljubljana, 15 K; Jan. Sajovic, prost, Ljubljana, 15 K; dr. Fr. Ušeničnik, Ljubljana, 10 K; Ivana Bozja, Ljubljana, 4 K; Feliks Toman, Ljubljana, 5 K; odvetnik dr. Schweitzer, Ljubljana, 3 K; Peter Kozina, Ljubljana, 5 K; dr. Jos. Dolenc, Ljubljana, 5 K; Adolf Eberl, Ljubljana, 5 K; Franja Eberl, Ljubljana, 5 K; župnija Brdo v Istri 4 K 8 vin; prof. Dokler, Ljubljana, 2 K; Bohinjec Peter, župnija Duplje, 4 K; Ant. Nemec, župnik, Kokra, 3 K; Franc Pešec, župnik, Krka, 2 K; Fr. Plahutnik, župnik, Motnik, 5 K; Kogej Franc, župan, Motnik, 1 K; župnija Medane 5 K 20 vin; Hušo Mihael, duhovnik, Podgrad, 2 K; dr. Mat. Lavrenčič, okrajni sodnik, Podgrad, 10 K; Cilka Gobec, Podgrad, 2 K; Fran Kranjec, župnik, Šmarje, 3 K; Ožbalt Volančnik, Ruda, Koroška, 1 K; Iv. Franke, kurat, Stajk, Gorislo, 3 K; Razlag Erna, Sv. Jurij, Ptuj, 1 K; Kovačič Alojzija, Sv. Jurij, Ptuj, 1 K; Psunder Ferd., Sv. Jurij, Ptuj, 3 K; Jan. Prešern, župnik, Koprivnica, Staj., 1 K; Anton Serbec, Koprivnica, Staj., 40 vin; Štef. Valentincič, kurat, Gabrje, Gorislo, 5 K; Franc Merala, barvar, Ljubljana, 3 K; Matija Kadunc, župnik, Preloke, 2 K; Pavla Schubert, Ljubljana, 1 K; dr. Al. Ušeničnik, 10 K; St. Premrl, Ljubljana, 5 K; Viktor Steska, Ljubljana, 5 K; Ant. Dolinar, župnik v pok., Kandija, 12 K; Jak. Ferjančič, župnik, 8 K 50 vin; dr. Gregor Pečjak, Ljubljana, 25 K; Fr. Krek, župnik, Vranja peč, 3 K; Jan. Brenc, župnik, Preska, 5 K; F. Sajovic, posestnik, Preska, 1 K; V. Klobus, župnik v pok., Preska, 5 K; dr. Cvajnar, posestnik, Preska, 1 K; Fr. Pokorn, župnik, Besnica, 5 K; dr. J. Marinko, Mavčice, 5 K; Jan. Draksler, Mavčice, 40 vin; Franc Juvan, župni upravitelj, Sv. Križ, 5 K; Jan. Debelak, župnik, Šent Jurje, 2 K; Jožef Perme, župan, Št. Jurje, 2 K; Jos. Goršič, Št. Jurje, 2 K; Marija Debelak, kuharica, Št. Jurje, 1 K; Jože Kraljič, Št. Jurje, 40 vin; Jan. Gačnik, Št. Jurje, 20 vin; Jož. Laznik, župnik, Slavina, 5 K; Izobraž. društvo Dol pri Ljubljani 5 K; Jan. Lovrenc, pek, Ljubljana, 1 K; Gregor Šlibar, župnik, Rudnik, 3 K; Ciril Dolenc, Ljubljana, 5 K; Andrej Zupanc, stolni vikar, Ljubljana, 5 K; Franc Černe, dež. vratar, Ljubljana, 10 K; Franc Tome, Ljubljana, 5 K; Antonija Zibert, Ljubljana, 10 K; Silvester, Vipava, 5 K.

Z ozirom na velike stroške, ki za kaloliški shod z vsakim dnem naraščajo, prosimo nujne pomoči!

Darovi se pošiljajo na naslov: Anton Sušnik, c. kr. profesor, Ljubljana.

INŽENIRSKO ZBORNICE.

Pred kratkim je državni zakonik objavil predpise glede na zbornice inženirjev v Nižji Avstriji, Moravski, Zgornji Avstriji, Solnograški, Tirolski in Predarlški, Dalmaciji, Kranjski in

v Primorski. Današnji državni zakonik pa obsega nadaljnje predpise za Štajersko, Koroško, Šlezijo, Galicijo in Bukovino. Kakor je iz dosedanjih predpisov razvidno, bodo ustanovljena na Nižji Avstrijskem, Moravskem, v Šleziji, v Galiciji, na Tirolskem in Predarlškem ter v Bukovini samostojna zbornična okrožja; spoje se pa Zgornja Avstrija s Solnograško, Štajerska s Koroško, Primorska pa s Kranjsko in z Dalmacijo.

Dnevne novice.

Občinski odbor trga Kroke je razvil deželnemu glavarju dr. Iv. Šusteršiču svoje neomajno zaupanje ter mu čestital k 50letnici, kličoč mu: »Bog Vas ohrani še mnogo let v procvit slov. domovine!«

Občine Dolenja Podgora (okraj Črnomelj), Lancovo pri Radovljici, Knežak in Velika Dolina pri Jesenicah so izrekle deželnemu glavarju dr. Iv. Šusteršiču svoje neomajno zaupanje in visoko spoštovanje.

Sadovi liberalnega gospodarskega dela. Zadnje dni kar mrgoli lažljivih poročil po liberalnih časopisih, zlasti po »Slovenskem Narodu«, s katerimi se napada med drugimi tudi Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju. r. z. z n. z., češ, da je pri nekem dolžniku izgubila znesek 100.000 K. Načelstvo Ljudske hranilnice in posojilnice je poslalo vsem listom, ki so prinesli to neresnično, oziroma namenoma zlagano poročilo, popravek, da so vsa v teh poročilih navedena dejstva neresnična in da Ljudska hranilnica in posojilnica ni izgubila in ne izgubi ničesar, ker je dotično posojilo pri glavnem dolžniku in porokih zadostno zavarovano, tako da se ni bati posojilnici najmanjše izgube. Kljub tem popravkom pa je prinesel »Slovenski Narod« z dne 24. julija 1913 zopet neosnovan napad na Ljudsko posojilnico v Celju, v kateri se ta zadeva na dolgo in široko razlaga in daje pisec dotičnega članka »več previdnosti in manj razburjenja« moralno pridigo načelstvu Ljudske hranilnice in posojilnice v Celju. Nočemo se prerekati s piscem te notice in se boriti za oslovo senco. Ako bi imel dotični pisec le malo juridičnega duha v glavi, bi take notice ne mogel napisati. Še več! Ako bi dotični pisec pregledal sadove liberalnega gospodarskega dela na Slovenskem, ako bi premislil, koliko stotisočev ljudskega premoženja izgube Zadržna zveza v Celju in drugi vlagatelji pri Glavni posojilnici v Ljubljani, bi opustil tako neosnovane in neokusne napade, kakor je zadnja notice v »Slovenskem Narodu« z dne 24. julija 1913. Le nekaj zgledov: Glasom uradnega poročila likvidacijskega odbora Glavne posojilnice v Ljubljani izgube vlagatelji dve tretjini svojih vlog. Deficit pri Glavni znaša okroglo tri milijone kron. Med vlagatelji se nahajajo: 1. Zadržna zveza v Celju z vlogo 300.000 K, in izgubi Zadržna zveza v Celju na vsak način 200.000 K, beri: dvestotisoč kron. 2. Vranska posojilnica ima pri Glavni posojilnici naloženega denarja okroglo 60.000 K, izgubi torej okroglo 40.000 K. 3. Posojilnica v Dolu pri Hrašniku izgubi okroglo 7000 do 8000 K. 4. Savinjska posojilnica v Zalcu ima pri Glavni posojilnici v Ljubljani večjo vlogo in izgubi gotovo najmanj 10.000 kron. 5. Enako posojilnica v Mozirju, ki je pri Glavni tudi udeležena z večjo vlogo. Ako se upošteva, da imajo tudi razne druge posojilnice pri Glavni posojilnici večje vloge, katerih slučajev pa nočemo navajati, lahko mirno rečemo, da gre pri Glavni posojilnici najmanj pol milijona štajerskega slovenskega denarja v izgubo, in sicer po zaslugi voditeljev liberalnega gospodarskega dela. Nočemo navajati delniške pivovarne Zalec-Laški trg, kjer je okroglo 160.000 K deficit in pri kateri soliberalni magnati celo podjetje tako zavozili, da sodelnicetepivovarne faktično brez vsake vrednosti. Il koncu naj še omenim slučaj šoštanjske posojilnice, pri kateri so Zadržna zveza v Celju in liberalni voditelji igrali silno klavrno vlogo. Mirno lahko rečemo, da je edina zaslug Slovenke Ljudske Stranke zlasti državnih in deželnih poslancev dr. Verstovška in dr. Korošca, da je sanacija šoštanjske posojilnice zega tova stvar in da ne izgubeni vlagatelji niti posojiloje-malcini ničesar. Vsi ti slučajji, ki smo jih zgoraj navedli, so sad liberalnega gospodarskega dela. Vsi ti slučajji kažejo liberalno gospodarsko delo v takšni luči, da se čudimo, kako se morejo državni razni zakoniti dopisniki, da z neosnovanimi napadi izpodkopujejo ugled

tako solidnim denarnim zavodom, kakor je to Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju. Sadovi liberalnega gospodarskega dela smrdijo do neba in kličejo po maščevanju. In to maščevanje naj bo da se ljudstvo otrese liberalcev in jim povsod pokaže hrbet. Liberalci! Ako se hočete na tak način boriti z nami, se mi tega boja tudi ne bojimo. Svarimo vas pa, da v lastnem interesu opustite to taktiko, ki vas prej ali slej popolnoma uniči in privede vaše gospodarske zavode do popolnega propada.

V Lurd so se danes odpeljali zastopniki zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. Iz vsakega razreda sta po dva od učencev izvoljena zastopnika. Vodji jih presvetli g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je napravil ob začetku zidanja tega zavoda obljubo, da po dovršeni prvi maturi pripelje zastopnike v zahvalo v Lurd. Pridružila sta se od vodstva rektor mons. dr. Janez Gnidovec in prof. Vojteh Hybašek, poleg teh še: kanonik profesor dr. Ivan Svetina, konz. svetnika prof. dr. Fr. Perne in dr. Iv. Zore.

Umrli je v Št. Petru na Krasu gospa Ivana Medica, stara 64 let. — V Sarajevu je umrl prof. cerkvenega prava v odnotnem semenišču, o. Ivan Danner D. J. — V Celovcu je umrl hišni posestnik Jernej Ogris, star 70 let. — V Domžalah je umrla Marija Gostič. — V Kranju je umrl g. Ferdinand Bodner, vlakovodja drž. železnice v pokopju, star 76 let.

Tiskano poročilo o dunajskem evharističnem kongresu je došlo in ga dobe ljubljanski udeležniki, ki so plačali po 10 K, v Alojzijevešču vsak delavnik od 10.—12.

Romarski vlak na Trsat odide iz Ljubljane dne 9. avgusta t. l. Udeležniki naj se zbero pred postajnim poslopjem južnega kolodvora v Ljubljani točno ob 2. uri popoldne. Reditelji bodo nosili bele trakove na levi roki. Romarski vlak čaka na udeležnike iz Dolenjskega. Spored ostane neizpremenjen, kakor je bil naznanjen! Prosi se za točnost in red.

Novo podraženje. Avstrijski producenti mila so sklenili, da z ozirom na izredno podraženje vseh stvari zvišajo milu ceno za 4 krone na 100 kg. — Naše stališče ne more biti drugo kot to, da naj cene mila, ki ga rabi gospoda za svoje razkošje, poljubno zvišujejo, milo za neobhodno potrebno vsakdanjo porabo najširših slojev zviševati, je pa brezsrčno odiranje od strani kapitala.

Razpisana srednješolska mesta. Od 18. do 24. julija so bili izdani sledeči razpisi: Moderna filologija: Gmunden (rlg. L. F. d. 1. avgusta), Maribor (r. D. F. 5. avgusta), Dunaj (Nadvojvode Rainer rlg. L. F. 4. avgusta). — Historična skupina: Litoměřice (r. H. 31. julija), Olomuc (r. H. d. 7. avgusta). — Prirodopisna skupina: Brno (r. Ch. Ng. 4. avgusta), Gmunden (rlg. Ch. m. nl. 1. avgusta). — Matematska skupina: Dunaj V. (g. M. NL. 15. avgusta). — Telovadba: Novi Jičin (r. T. 4. avgusta). — Risanje: Iglava (r. Z. 4. avgusta). — Supplemente: Ustje nad Labo (r. Z.) in (r. T.) do 10. avgusta, Praha (l. n. B. A. H. d. 15. avgusta). — Kratice in znaki kakor navadno.

Žrtev alkohola. Mizar Janez Skubic se je v neki gostilni v Smrečju, sodni okraj Kamnik, močno napil jeruša. Okrog 10. ure zvečer je hotel iti spat v skedenj, a padel je z visočine treh metrov na tla in se tako močno poškodoval, da je kmalu nato umrl.

Nesreča. Iz Kranja nam poročajo: V četrtek zvečer se je pred gostilno Mihaela Žiberta Predvorom zgodila velika nesreča. Mizar Ivan Gašperin je skočil pred omenjeno gostilno raz svoj, z deskami težko obložen voz ravno v trenutku, ko se konja še nista ustavila, in sicer ne previdno in je tako močno padel na kamnita tla, da si je zlomil desno nogo in so ga potem s prvim nočnim vlakom prepeljali v deželno bolnico.

Vojaško veteransko društvo v Kranju obhaja v nedeljo, dne 3. avgusta t. l., desetletnico društvenega obstoja. Pri tej priložnosti bo omenjeni dan služil sv. mašo na prostem »v Zvezdi« g. vojaški duhovnik Ambrož iz Predtrga pri Radovljici. V slučaju neugodnega vremena bo slovesna velika sv. maša v mestni župni cerkvi. Popoldne bo na gostilniškem vrtu gospe Marije Mayrijeve vojaški koncert, pri katerem bo svirala vojaška godba pešpolka št. 19 nadvojvode Franc Ferdinanda, ki je sedaj garnizonirana v Tolminu.

Tatvini. Posestniku Janezu Maraltu v Praperčah je nekdo v noči na 21. t. m. iz nezaklenjenega hleva ukradel vola, vrednega 300 K. Tatu doslej še niso zasledili. — Inženirjevi soprogi Ženi Heinovi na Javorniku je te dni nekdo iz nezaklenjenih omare, kjer so bile spravljene razne dragocenosti, ukradel zlat briljantni prstan, vreden 100 kron. Kdo je bil tat, se še ne ve.

Velika denarna tatvina. Minuli petek sta se pri orožniški postaji v Medvodah oglasila dva hrvaška orožnika iz Su-

šaka pri Reki, ki sta proizvedovala po nekem Jožetu Bitencu, samskem delavcu iz Zgornjih Pirnič. Bitenc je na sumu, da je dne 10. januarja ponoči v družbi svojega brata Ivana Bitenca udril v pisarno prve kralj. priv. tvorniške akcijske družbe za papir Smith & Menier na Sušaku in ondi odnesla železno blagajno z 9011 K 49 vin., katere svota je bila namenjena za izplačevanje delavcev. Jožeta Bitenca so doma v Zgornjih Pirničah zalotili. Sprva je tajil, da bi bil udeležen pri tatvini, pozneje je pa trdil, da mu je brat od tat. plena odstopil 1050 K. S tem denarjem si je Bitenc kupil uro z verižico, dva prstana, lovsko puško in obleke v vrednosti 240 K, ostanek pa je zapravil. Bitenca so nato zaprli in ga izročili deželni sodišču v Ljubljani. Njegov brat in ostala tatinska družba so že v zaporu na Reki.

— **Toča napravila silno škodo.** — Smartno pri Litiji. Dne 22. julija je toča napravila veliko škodo po vaseh Tisje, Preska, deloma Liberga in Redlo. Uniženi so vinogradi in poljski predelki. — **Včeraj v nedeljo 27. t. m. pa je toča pobila po vaseh Cerovca, Selšek, Jablanica, Gradiški Lazi in deloma tudi Breg.** Ob tej nevihti je tudi uničila toča popolnoma polje po Veliki Kostrelnici, Jelši ter Lupinici. Škoda je toliko bolj občutna, ker je voda odnesla mnogo zemlje. Najstarejši ljudje ne pomnijo tako hude ure; še danes — **v ponedeljek — leži toča kupoma za cele vozove.** Ljudje, ki so vsled vednega deževja že itak obupani in ki so bili že dve leti zaporedoma obiskani po ujmah, gledajo s strahom in obupom v bodočnost. Prizadeti so osobito vinogradniki, ki so letošnje leto izdali mnogo za galico. Stvar maših poslancev je, da skušajo plajšati bedo in izposlovati oprosteno od davkov ter denarno podporo.

— **Poroka na smrtni postelji.** V Starem dvoru na Koroškem se je poročil na predvečer smrti 50letni vpokojeni železničar Valentin Fiškolnik s svojo gosposinjo, ki je bila pri njem že več let in s katero ima tri otroke. Drugi dan je mož umrl.

— **Dalmatinski dijaki pred kasacijskim sodiščem na Dunaju.** Nedavno sta bila v Splitu obsojena dva vseučilišna dijaka, Avgustin Ujević in Miroslav Bartulica, na dva meseca zapora, in sicer radi tajnega združevanja in razžaljenja detektiva. Obtožena sta vložila priziv in 21. t. m. je bila razprava pred kasacijskim sodiščem na Dunaju. Obtožena je branil dr. Valjevec. Kasacijsko sodišče je razsodbo potrdilo, Ujeviću pa je kazen zvišala na 3 mesece.

— **Helena Odilon** se stalno nastani na Dunaju, kjer otvori dramatično šolo.

— **Letošnje vaje v 3. armadnem zboru.** Vojna uprava je letos omejila velike vaje, ker je pozimi toliko rezervistov izredno služilo. V tretjem armadnem zboru se končajo vaje 28. pehotne divizije in deželno-bramborne divizije št. 22 dne 4. septembra, 6. pehotne divizije pa že 30. avgusta. Od 6. pehotne divizije vadi 1. bataljon pešpolka št. 17 do 6. avgusta in lovski bataljon št. 19 do 12. avgusta v svojih garnizijah. Do 16. avgusta slede nato proste vaje po vojnih načelih. Od 19. do 23. avgusta bodo vaje v brigadah, od 25. do 30. avgusta pa zborne vaje po posebnih navodilih. Divizije 2. kavalerijske vojne divizije so vadile v svojih garnizijah do 27. julija, oddelek strojnih pušk 5. dragonskega polka vadi do 31. julija v svoji garniziji. Slede nato polkovne vaje v Čakovcu, Muraszombatu in pri Lescu do 18. avgusta, pri huzarskem polku št. 6 pa od 13. do 27. avgusta po posebnih navodilih generalnega nadzornika kavalerije. Od artilerije se udeleži 3. artilerijska brigada, izvezmi 9. artilerijskega polka, vaj 28. pehotne divizije od 1. do 4. septembra, od 22. deželno-bramborske pehotne divizije se je pa udeleži deželno-bramborski polk št. 4 vaj od 4. do 14. avgusta v svojih poletnih postajah, do 18. avgusta pa v št. Mohorju.

— **Loterija, v kateri vsakdo zadene!** V mislih imamo turške srečke, po kojih igralnem načrtu mora vsaka srečka zadeti vsaj 400, v srečnem slučaju pa tudi 400.000 zlatih frankov. Kupnina za to izborna srečko znaša samo 4 K 75 vin. mesečno in pomeni to vplačevanje toliko, kot nalažanje denarja v hranilnico, katerega lastnik turške srečke brez ozira na dobitke dobi, če hoče srečko zopet prodati. Kdor hoče tedaj z majhnim rizikom poskusiti svojo srečo s srečkami, v srečnem slučaju tedaj obogateti, v najneugodnejšem slučaju pa dobiti večji del ali v doglednem času vsled naraščajoče kurzne vrednosti tudi ves vplačani denar nazaj, ta naj takoj naroči izborna turško srečko, da zamore biti deležen že prihodnjega žrebanja dne 1. avgusta t. l., pri katerem bo izzreban glavni dobitnik 400.000 frankov in pa več nadaljnjih dobitkov po 30.000, 10.000, 2500, 2000 in 1000 frankov. — Pojasnila daje in naročila sprejema za »Slovensko Stražo« g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.

— **3000 umetnih lesenih nog!** »Kölnische Zeitung« prinaša inserat, v katerem se razpisuje dobava 3000 lesenih

nog za neko vojskujočo se državo. Ta država je ali Srbija ali pa Bulgarija. Najbrž bo Bulgarija.

— **Hrvaški zdravniki in zavarovalnice.** Zbor zdravnikov v Hrvaški in Slavoniji je nedavno sklepal o honorarjih za zdravniško preiskavo zavarovancev in pri tem tudi sklenil, da morajo biti tozadevne tiskovine zavarovalnic hrvaške in da noben hrvaški zdravnik ne sme formularjev izpolniti drugače kakor hrvaško. Zveza zavarovalnic na Dunaju je določbe glede honorarjev sprejela, rešitev vprašanja o tiskovinah je pa prepustila posameznim zavarovalnicam, da stori vsaka zase kakor misli. Zdravniški zbor se je ponudil, da vsaki zavarovalnici brezplačno prevede njene tiskovine na hrvaški jezik. Nekaj zavarovalnic je ponudbo že sprejelo.

Ljubljanske novice.

lj »**Alte echte Landesfarben gold-blau-rot.**« Nemški graški listi se tope sladkega pričakovanja. Iz vesti, da bodo na deželnem dvorcu visele ob katoliškem shodu barve starih kranjskih stanov, za kar se je pa pripravljali odbor za katoliški shod že zahvalil, zavijajo, da je deželni odbor sam za to, da so barve kranjskih stanov »echte Landesfarben«. To je tako predrzno zavijanje na eno stran, na drugo stran pa tako predrzno obnovljena nemška provokacija do edino prave belo-modre rdeče deželne zastave, da noben odgovor na to ne bo preoster. Kranjski Nemci naj bodo potolaženi: Vsa dežela pričakuje, da bo deželni odbor v prihodnji svoji seji temeljito odgovoril na take nemške provokacije in izbruhe nemške arogantnosti ter take provokacije zavrnil na tak način, da bodo naši ljubi Nemci videli prave barve kranjske dežele! Kranjski Nemci bi bili najbolj poplačani, če njihove »echte Landesfarben« iz možnosti nemških provokacij proti edino pravi naši deželni zastavi izginejo enkrat za vselej!

lj **Korno streljanje v Ljubljani.** G. deželni glavar je sprejel od g. deželnega predsednika v Ljubljani sledeče pismo: Vaše preblagorodje! Njegova c. in kr. Visokost presvetli gospod nadvojvoda Fran Ferdinand je bil potom poročila gospoda kornega poveljnika feldzeugmeistra barona Leithner obveščen o lojalnosti in požrtvovalni postrežljivosti, izkazani od ljubljanskih oblastev pri v vsakem oziru hvalevredno izteklem tekmovalnem streljanju častnikov in je pri tej priliki izrazil Visoko željo, da se izreče deželni Kranjski visoko priznanje. O tem obveščam Vaše Preblagorodje vsled dopisa vojaške pisarne Njegove c. in kr. Visokosti z dne 17. julija t. l. in bilježim z odličnim spoštovanjem. Schwarz.

lj **Poročil se je danes odvetniški koncipient dr. Tone Gosak z gđco Emico Mahoričevico iz Ptuj.**

lj **Na oklicih so:** Vladimir Breskvar, magistratni koncipist, z g. Valerija Skušek. — Bogomil vitez Gorup-Slavinski, veleposestnik in graščak, z Nino Mathian. — Ivan Favo, gimnazijski učitelj, z Bogomilo Vidmar.

lj **Umrli so v Ljubljani:** Franc Šavelj, rejnček, 7 mesecev. — Herman Bock, sin pisarniškega sluga, 3 leta. — Jakob Pesek, bivši posestnik, 85 let. — Marija Blas, bivša prodajalka kruha, 62 let.

lj **Promoviran** je bil 19. t. m. v Pragi za doktorja prava g. Tomo Tolazzi, c. kr. avskultant pri dež. sodišču v Ljubljani.

lj **Ustanovitev nove javne lekarne v Spodnji šiški.** Glavna cesta št. 2, je sprožil g. Janez Schepitz, magister farmacije, sedaj odgovorni vodja javne lekarne v Lovranu. Prosil je za koncesijo deželno vlado v Ljubljani.

lj **Za ubogo družino na Cesti v mestni log** nam je poslal neimenovan 10 kron. Iskrena hvala!

Razne stvari.

— **Kruppov proces.** Berolinski listi občujejo iz obtožnice v Kruppovem procesu tale odkritja: 17. oktobra lani je državni poslanec Liebknecht tedanjemu vojnemu ministru pl. Heeringen izročil prepise 17 tajnih poročil, ki jih je berolinski urad trdke Krupp poslal glavnemu uradu v Essen. Na podlagi Liebknechtovega naznanila je vojni minister poveril politično policijo, da stvar preišče. Policija je začela opazovati Kruppovo pisarno v Berlinu in kmalu so dognali 200 sumljivih oseb, med njimi neko učiteljico francoščine in ravnateljka knez Hohenlohe-Konzernovega podjetja. Sedem najtežje osumljenih so še tisto uro zaprli. Med njimi so bili uradniki intendanture, večinoma trenski poročniki. Istočari je preiskovalni sodnik v tajni omari trdke Krupp zaplenil skoro 1000 tajnih poročil. Še tisti večer so zaprli tudi trdkeinega uslužbenca, bivšega narednika Maksa Brandt. V njegovem stanovanju so

zaplenili 13 zabojev pisem in spisov. Deset tednov po teh aretacijah je poslanec Liebknecht v državnem zboru nastopil s svojimi odkritji. Sicer je bil o priliki svoje ovadbe vojnemu ministru obljubil, da bo za enkrat o stvari molčal; ker se je pa medtem proti nekemu gospodu radi sumnje, da je on podal Liebknechtu dotični material, — uvedla preiskava, se Liebknecht ni več čutil vezanega k molčečnosti. Po končani preiskavi so vse aretirance izpustili na svobodo. Obtožnica se tiče predvsem Brandtovega občejanja z vojaškimi mešetarji in se drži dejstva, da je Brandt njegova firma poslala v Berlin v svrhu, da pri vojaških uradnikih zbira poročila, na podlagi katerih bi Kruppova trdka pri oddaji vojaških naročil od strani države lahko uspešno konkurirala z drugimi ponudniki. Preiskava se je razširila tudi na nekatere člane ravnateljstva trdke Krupp. Obtožnica se je dvignila proti zakonu o izdajstvu vojaških tajnosti, radi podkupovanja in radi nepokorščine nasproti vojaškim poveljem.

— **Profesor bogoslovja med kamnoseki.** V Sentešu na Ogrskem grade protestantske cerkev. Med kamnoseki, ki so ondaj zaposleni, se nahaja čuden delavec: bivši profesor na bogoslovni fakulteti v Kološvaru in cerkveni pisatelj dr. J. Gjergy. Svoj čas je radi nekega dogmatičnega konflikta popustil vseučiliško stolicu in stopil v službo kot navaden drvar pri neki trdki v Aradu. Kasneje se je vrnil v Kološvar, prestopil v protestantizem in postal pastor. Te službe se je pa kmalu naveličal in šel med kamnoseke. Gjergy je pristaš Tolstojevih nauk.

— **Zanimiv spomin iz bulgarske zgodovine.** Že tedaj, ko je bil za bulgarskega kneza izvoljen Aleksander Bamberški, je veljal za resnega kandidata za bulgarski prestol danski princ Valdemar, brat nedavno umorjenega grškega kralja Jurija. Ko je moral Bamberg zapustiti Bulgarijo, so Bulgari takoj stopili v zvezo z danskim dvorom z namenom, da izvolijo princa Valdemarja za kneza. Toda njegova mati kraljica Lujza je temu iz vseh sil nasprotovala, sklicevaje se na to, da so interesi Bulgarov in Grkov tako različni, da na trajen sporazum teh dveh narodov niti misliti ni ter bi utegnulo priti do tega, da bi si stala brata z orožjem v roki nasproti, kar bi bilo strašno. Kljub temu je bil Valdemar 10. novembra leta 1886. izvoljen za bulgarskega kneza. Toda kraljica ni mirovala in njeni nasveti so tako delovali na princa, da se je v treh dneh odpovedal. Nato je bil izvoljen Ferdinand Koburški. Materino srce se slutilo prav.

— **Kako zdravijo na najnovejši način gluhoto.** Dr. Hamin v Braunschweigu zdravi gluhoto tako-le: S posebno pravico se pregreje z električno ušesna votlina. Uspeh se takoj pokaže, ko se prvič uho operira in se stanje vedno bolj izboljšava. Bolniki čutijo med zdravljenjem prijetno toploto. Posrečilo se je na ta način ozdraviti gluhost, ki je dalje časa trajala.

— **Bomba v miznici.** »Agence Havas« poroča iz Lizbone: V Lizboni je razpočila v miznici nekega kotlarja bomba in mu je raztrgala roko. Kotlarja in njegove delavce so zaprli. V Lizboni so našli veliko bomb.

— **Ropanje v mestu Szawle.** V mestu Szawle pri Kovnu, Rusko Poljsko, so roparji ponoči napadli več hiš in jih oropali. Ubityh je bilo ob napadu 5, ranjenih pa 7 oseb. Roparji so ušli.

— **Obnašanje med nevihto.** Strela ubije in omoti veliko več oseb, kakor se to splošno sodi. Prav je zato, da znamo, kako postopajmo, če treska. V hiši je človek, kadar treska, bolj varen, kakor na prostem. Čim večja hiša, tem varnejše je v njej. Okna in vrata naj se zapro. Lopa, v kateri se nahaja živina, je nevarnejša, kakor na prostem. Skrbimo, da ne stojimo preblizu žičnih ograj, ognimo se mej, rek in mlak, ne stopajmo pod drevesa na samem, tudi gruče ljudi in živine niso varne, ker toplota in vlaga privlačujeta električno iskro. Med drevjem je najnevarnejši hrast, najmanj nevarna pa bukva, ni pa nevarno v gozdu. Trdi se tudi, da si izpostavljen manj nevarnosti, če sedi ali ležiš. Osebe, ki jezdijo ali sede v kočiji, naj stopijo s konja ali iz kočije. Tudi svetujejo, da naj se dežnik zapre, kadar treska.

— **Koliko piva se zvari v naši državi.** Dunajska trgovska in obrtna zbornica poroča, da se je lani zvarilo v naši državi 21.630.000 hl piva, 1.090.000 hl manj kakor predlanskim. Na Niževavstrijemskem so zvarili lani 3.710.000, na Zgornjem Avstrijskem 1.070.000, na Solnograškem 451.963, na Štajerskem 1 milijon 300.000, na Koroškem 239.114, na Kranjskem 106.733, na Primorskem 131.222, na Tirolskem in Predarliskem 581.999, na Češkem 10.220.000, na Moravskem 1.610.000, v Šleziji 565.456, v Galiciji 1.450.000, v Bukovini 167.934 hl

piva. Na Ogrskem so zvarili 2.930.000, v Bosni pa 147.300 hl piva. Meščanska pivovarna v Plznu je zvarila 984.025 hl, akcijska pivovarna Smichov 624.000 hl, Dreherjeve pivovarne v Malem Švehatu 594.865, Mauthner & sin v St. Marxu 583.427 hl.

— **Šole v Dalmaciji.** Glasom uradnih podatkov je bilo leta 1912. v Dalmaciji 468 ljudskih šol, od teh samo ena italijanska, druge vse hrvaške. Zasebnih ljudskih šol je bilo 30, od teh 10 s pravico javnosti. Vseh šoloobveznih otrok je bilo 66.125, v šolo jih je pa hodilo samo 54.860.

Zadnje vesti.

NOV BRAMBNI ZAKON.

Budimpešta, 28. julija. »Budapesti Hir-lap« poroča, da vlada namerava nov brambni zakon, glasom katerega bi se armada zvišala zopet za 50.000 mož. Povišanje se utemeljuje z izpremenjenim položajem v Evropi. Vsaka stotinja naj bi imela v miru 120 do 130 mož, zlasti pa se ima izpopolniti artilerija. Od zvišanja odpade na armado 30.000, na vsako deželno brambo pa po 10.000 mož. Reforma bi se izvedla do leta 1917.

NORMALNE RAZMERE SE VRAČAJO.

Bukarešt, 28. julija. Paroplovba na Donavi je zopet dovoljena. Mostova pri Korabiji in Turnu Margarele se vsak dan za nekaj časa odpirata.

NEODJENLJIVA GRČIJA.

Atene, 28. julija. Kralj Konstantin je prošnjo Bulgarije za tridnevno premirje iz strateških razlogov odklonil. — Celo obrežje od Soluna do Dedeagača se nahaja v grških rokah.

RATKO DIMITRIEV.

Dunaj, 28. julija. »Südslavische Korrespondenz« objavlja izjavo bulgarskega generalisima Dimitrijeva, ki pravi, da je pretnja s pohodom na Sofijo neutemeljena, da so bulgarske čete na starem ozemlju obdržale vse svoje postojanke in se sovražnikom ni posrečilo se v stari Bulgariji ustaliti.

RUSIJA STORILA VAŽNE SKLEPE.

Peterburg, 28. julija. Včerajšnji ministrski svet je storil zelo važne sklepe. Rusija je pripravljena k aktivnemu nastopu Tozadevni načrti so že izdelani.

IZ TURČIJE.

Carigrad, 28. julija. Semkaj so pripeljali v Odrinu ujetega bulgarskega generala rezerve Popova. — Pripeljali so semkaj tudi enega bulgarskega podpolkovnika, 2 častnika in 110 mož, ki so bili ujeti v Lozengradu.

WAGNER SE JE ZOPET OGLASIL.

Dunaj, 28. julija. Znani Wagner poroča svojemu listu, da se mu je posrečilo uiti v Bukarešto in da prinese od tu na Dunaj veliko »jako zanimivega materiala«.

BORZA.

Dunaj, 28. julija. Vsled vesti o mirovnih pogajanjih je borza jako dobro poslovila in so vsi papirji poskočili.

REVOLUCIJA V PORTUGALU?

Lissabon, 28. julija. Včeraj je ministrski predsednik Costa komaj ušel atentatu. Ko se je namreč peljal v brzovlak proti Oportu, je nekdo stopil za njim v voz in ga hotel napasti. Moža so prijeli in našli pri njem več revolverjev. Dognali so, da je anarhist.

— **Madrid, 28. julija.** Tu so razširjene vesti, da je v Lizboni izbruhnila revolucija. Bajce divja v velikem obsegu. Dozdaj ni bilo mogoče dobiti kakih pozitivnih vesti.

POTRES NA JAMAJKI.

London, 28. julija. »Times« poroča, da je obiskal strašen potres Jamajko. Podrobnosti še niso znane.

Primorske vesti.

— **p Stražen samoumor.** V ulici Molino a vapore št. 6 v Trstu je stanoval s svojim bratom Rudolfom 28 let stari Franc Kravos. Mož na zunaj ni kazal nikakih znakov, da bi se bil izpremenil, in zato je Rudolfu tem groznejše zadel samoumor, ki ga je izvršil brat tako nedoma. Ko je namreč prišel Rudolf v petek popoldne domov, je našel brata z veliko rano na vratu in z nožem med rebri mrtvega na tleh. Izprva se je silno prestrašil, a ko je konstatiral, da si je brat prerazal z britvijo vrat in si zabodel kuhinjski nož med rebra, je javil samoumor oblasti. Ta je slučaj registrirala, a vzroki samoumora ostanejo pač neznani.

— **p Japonski oficirji v Pulju.** Da si ogledajo vojni pristan, so dospeli iz Tokija v Pulj kapitan Kamazi Sviane in poročnik Sankiki Kono. Čudno je, da puščajo vojaške oblasti nekaternike

kar tako »ogledovati« važne naprave, dočim zapirajo druge, ki niti ne mislijo na to.

Uspešna preiskava »policijskih funkcionarjev« Dne 15. junija so prišli v stanovanje babice Marije Cestnikove na Reki trije moški, ki so se izdali za policijske uradnike in izjavili, da imajo nalog strogo preiskati njeno stanovanje in paziti na sledove, ki bi kazali na zločin odplavljenega telesnega ploda, katerega jo krivi oblast. Babica si ni bila v svesti nikakega zločina in zato je radevolje pustila »funkcionarje« pri njih početju. In ti so res z vneto »preiskovali«, tako vneto, da je Cestnikova po njih odhodu konstatirala, da ji manjka več nakita, pa tudi lepa zlata ura za 340 kron in 70 kron vredna zapestnica. »Funkcionarji« so bili po tem lepem uspehu seveda ustavili svoje nadaljnje »postopanje«, a začela je policija preiskovati, kdo so neki ti zlikovci. In v četrtek so zalotili enega one trojice v Trstu. To je 27 let stari dninar Janez Schmelzer iz Štajerske, ki je priznal, da je zapestnico zastavil. Svojih tovarišev pa baje ne pozna.

Zakon o tujcih na Reki. Reški mestni magistrat je objavil, da se uvede na Reki zakon o tujcih. Oficialno italijansko javnost je to silno razburilo, ker bodo posledice zakona najbrž čutili mnogobrojni renjikoši, ki so se dosedaj svobodno gibali in imeli celo važno besedo v javnosti. »Voce del Popolo«, ki je komentirala to odredbo s pikrimi besedami, je bila zaplenjena v celoti, sploh prvič v dobi svojih 25 let. Tudi »Bilancio« je zadela ista usoda. Oster veter veje na Reki!

Žrtve igre. Igralnica v Opatiji res zahteva svoje žrtve. O eni smo že poročali, a sedaj prihaja z Reke zopet glas, da je prišel v sredo zvečer v neki hotel eleganten moški, ki se je vpisal za 39 let starega Jurija Dossiosa iz Bukarešta in se nastanil v mali sobi samo radi tega, da bi se usmrtil. Drugo jutro namreč, ko so zamen trkali in ga budili, so vlomili v njegovo sobo ter ga našli mrtvega v postelji. Na tleh v sobi pa je še pojemajoče telo nekaj oglja v posodi, katero je bil tujec sam prinesel v hotel v precejšnjem zavoju pod pazduho. Nesrečnik, ki je imel v noteh podatke o svojih izgubah pri »rouletti« v Opatiji, je imel pri sebi le še 17 vinarjev. Igra ga je spravila do tega, da se je šel zadušit z ogljikom.

Baron Ivan Skerlec, novi hrvaški ban.

NEMIRI ZARADI DRAGINJE.

Obsedno stanje v Turinu.

Iz Turina poročajo: Zaradi zvišanja mestne doklade in podražanja živil je 2000 trgovcev zaprlo prodajalne. V vseh tovarnah so delavci stopili v stavko. Ko sta hotela dva trgovca v soboto pod policijskim varstvom odpreti trgovine, se je zbralo na tisoče ljudi, ki so razdajali tlak, pobili šipe in zahtevali, naj župan takoj demisionira. Županova žena, ki je ločena od njega, agitira na javnih trgih proti možu in mu očita privatne in uradne grehe. Mesto je v obsednem stanju. V mestni hiši so organizirali prodajo najpotrebnejših živil. Žandarji in vojaki patrolirajo po ulicah. Več kakor sto oseb so zaprli.

Štajerske novice.

Nesreča vsled prepira. Dva brodarja, ki sta 22. julija t. l. pri Apačah prepejala s čolnom pozno zvečer državnega poslanca in župnika dr. Leopolda Patzingerja čez naraslo Muro, sta se nazaj peljaje sprla radi napitnine. Pri tem je brodar Anton Minauf postal tako razjarjen, da je padel v valove. Tovariš Ernest Pur ga je le z največjo težavo rešil iz derečih valov. Tudi sedaj še prepir ni nehal, in še predno je priplul čoln na obrežje, sta se tako radikalno sprla, da se je čoln prevrnil in oba brodarja sta padla zopet v vodo. Le s težavo sta se rešila. Čoln je več kilometrov nižje (blizu Radgone) običal na pesku ob obrežju. Brodarja sta se mokra domov gredoč do krvavega stopla.

Otvoritev novega dravskega mostu v Mariboru najbrž ne bo tako »sijajna«,

kot so prvotno trobili nemški nacionalci po mestu. »Marburgerca« pravi, da se bo otvoritev omejila najbrž na »slavnostno sejo« na magistratu, ker velika slavnostna otvoritev z velikim pom-pom stane preveč denarja, kar pa najbrž mariborska suha kasa ne zmore. Poznavalci razmer pa pravijo, da si magistratovci ne upajo povabiti odličnih oseb na slavnost, ker je celotna silka mostu zelo spačena in končno je most tudi predrag, proračun pa preveč prekoračen.

Ni se mu posrečilo. 18 letni morilec Janez Sattler, ki je bil od mariborske porote obsojen na 12 let težke ječe, ker je umoril na zverinski način (Sattler je bil hud snopar) posestnico Uršo Zelenko pri Sv. Urbanu, je osumil veleposetnika Ferdinanda Simončiča, češ, da ga je ta najel za 300 K, naj storko Zelenko umori. Sodnija je uvedla strogo preiskavo proti Simončiču, a ta je bil 26. t. m. pred senatom mariborske okrožne sodnije oproščen, ker se je dokazalo, da so vsa sumničenja le zlobna Sattlerjeva izmišljotina z namenom, da bi se mu kazni znižala. Ko je paznik po obravnavi peljal Sattlerja zopet v kaznilnico onstran Drave, hotel se je Sattler na starem mostu vreči v Dravo, kar pa se mu ni posrečilo. Razvil se je hud boj med paznikom in Sattlerjem.

Velikanski shod je priredilo štajersko okrožje Jugoslovanske Strokove Zveze v nedeljo dne 27. julija 1913 pri Sv. Križu na Oljski Gori nad Polzelo. Na »Oljko«, kakor pravijo domačini tej gori, s katere je prekrasen razgled po lepi zeleni slovenski Štajerski, je prihitelo na tisoče ljudi. Ob 10. uri dopoldne je bila okoli cerkve procesija z Najsvetejšim s štirimi blagoslovi. Na to je propovedoval dr. Anton Korošec, po slovesni sv. maši pa je pod milim nebo zborovala J. S. Z. Zborovanje je vodil rudar Vekoslav Zajec iz Škal. Splošno pozornost so vzbujali škalski rudarji, ki so prihiteli v uniformah na »Oljko«. Državni in deželni poslanec dr. Anton Korošec je nato govoril o pomenu in o namenu J. S. Z. Moški v govoru o potrebi, da se slovensko štajersko delavstvo združuje v J. S. Z. Ko je še neumorno delavni Vekoslav Zajec pozival na pristop v J. S. Z., se je krasno uspelo javno zborovanje zaključilo. Sledilo je zaupno posvetovanje odborikov organizacij J. S. Z. na Štajerskem.

Štajerski deželni zbor. Graški listi vedo poročati, da namerava namestnik Clary zopet uvesti v avgustu pogajanja za delozmožnost deželnega zbora. Kot povod navaja »Tagespošta« velike povodnji (!). Po »Tagespoštinem« mnenju bo dež. zbor takoj razpuščen, če se bodo pogajanja razbila. Volitve bi se potem vršile nonembra in decembra. — Da bi bila graška povodenj vzrok novih želj po delozmožnosti, gotovo ne odgovarja dejstvu, res pa je, da vlada — suša v deželni kasi. — »Volksblatt« pravi, da »Tagespoština« vest ne odgovarja resnici.

Velikanski dekliški shod v Framu. Včeraj, dne 27. julija, so se zbrale Slovenke, posebno mladenke z desnega dravskega brega, mariborske, ptujske in slovenske bistrške okolice v staroslavnem Framu pri Mariboru k važnemu zborovanju. Prišlo jih je več stotin. Vsaka župnija našega Dravskega polja in Pohorja je tekmovala glede udeležbe. Spreved, ki se je razvil pred cerkveno slavnostjo v Framu, je bil naravnost veličasten. Slavnosten cerkveni govor je imel ravnatelj vlč. g. dr. Anton Jerovšek iz Maribora. Na shodu pa, ki se je vršil pod milim nebo tik starega framskega gradu, je bil naravnost sijajen. To je bil res pravi tabor vrlih Slovenk! Slavnostni govor je imel znani in požrtvovalni organizator in prijatelj naše mladine prof. dr. Josip Hohnjec. Veliko število navdušenih govornic je pričalo, da so naše mladenke ne samo navdušene za vzvišene cilje, ampak tudi izobražene. Takemu vrlému ženstvu: Slava!

Nemškutarska nesramnost. Iz Ljutomer nam piše lajik: Sobotna »Marburgerca«, ki se kljub svoji malenkosti napihuje kot žaba poleg vola v mlaki, se nesramno norčuje iz našega veleč. gospoda dekana Martina Jurkoviča ter ga zasmehuje radi njegovega odlikovanja vitezom Franc Jožefovega reda. »Marburgercin« dopisun, ki je znan v Ljutomeru izza občinskih sej kot velik častihlepnež, posmehuje nazivlje vlč. g. dekana z »gospod vitez!« in »Herr Titter!« in končno pristavi: »So wurde der Winzerknabe taxfrei zum Ritter von Luttenburg!« Cesar je namreč g. dekana že pred leti radi njegovega ljudomilega delovanja v splošni blagor imenoval za viteza Franc Jožefovega reda. Vsi poštemislecji Muropljci in ogromna večina Ljutomerčanov je bila vesela tega imenovanja, le edini znani ljutomerski častihlepnež je bil presenečen, ker je sam upal, da bo tudi njega zadela ta redka čast. A domisljavi mož, ki je sam spisal ta klevetni dopis ali pa ga je za par kronc naročil pri svojem pisarju, pač zastoj reflektira na uresničenje svojih srčnih želj. Nesramen »Marburgercin« dopis pa obsojajo ne samo Slovenci,

ampak tudi ogromna večina pristašev nemške stranke našega trga.

O velikih povodnjih zopet poročajo iz Gorenje Štajerske in Koroške.

Predzna vožnja po Dravi. Šest koroških članov broderskega društva »Nautilus« je napravilo po Dravi iz Hollenburga na Koroškem vožnjo v navadnem čolnu do Zemuna. Dne 23. julija zjutraj so vstopili v Hollenburgu v čoln in so isti dan ob 8. uri zvečer po nevarni vožnji srečno pripluli v Maribor, kjer so prenočili. Drugi dan (24. t. m.) so se peljali po narasli Dravi zopet dalje proti jugu. V desetih dneh upajo brodarji pripluti v Zemun. Če jim bo le sreča mila?

Ustreljen je bil v Red Lodge, Mont v Ameriki Anton Strgulc. Nekaj Slovencev je pijančevalo pozno v noč v gozdu, kjer so imeli sodček pive. Grede domov so šli v hišo rojaka Krpenška, kjer so zopet pili in se tudi stekli. Alojzij Berčič je šel domov po samokres in vrnivši se je ustrelil Stergulca. Morilca so prijeli. Doma je iz Škofje Loke.

Našim prijateljem pravi Štajerc v zadnji številki. In zakaj? Povišati hoče svojo naročnino od 3 na 4 K letno. Obljubljuje, da bo postal večji. Štajerc vedno upeljuje večjo naročnino. Najprvo na 2 K, potem 3 in sedaj na 4 K. Povišalo se bo baje z novim letom. Zakaj pa Štajerc ne pove pravega vzroka, zakaj bo povešal naročnino? Bomo pa mi prihodnjik povedali!

Südmarka bo letos imela svoj občni zbor (24.) v Inomestu in sicer 6., 7. in 8. septembra. Sliši se, da ruje neka struja proti predsedniku poslancu Wastianu.

Po programu. V štajerske trge in vasi je začela Südmarka spravljati nemške obrtnike. Kakor hitro kje kak slovenski kovač, mizar, kolar itd. umrje, takoj se spravi na tihem po Südmarki nemški obrtnik na njegovo mesto.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Povprečna v 24 urah v mm
26	9. zveč.	736,4	17,5	sl. jzahn.	jasno	
27	7. zjut.	738,6	14,1	brezveter.	pol. obl.	0,0
	2. pop.	737,5	24,4	sl. jzahn.	del. obl.	
27	9. zveč.	738,9	17,0	sr. zahn.	oblačno	
28	7. zjut.	738,7	13,1	brezveter.	megla	0,4
	2. pop.	736,3	24,8	sl. jug	del. jasno	

Srednja predvčerajsna temp. 18,5°, norm. 19,9°.

Srednja včerajsna temp. 18,5°, norm. 19,9°.

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulice 4.

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinske kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. i. kir. odd. dož. boln.

Izjava.

Podpisani obžalujem, da sem raznašal o g. Francu Erjavcu, absolviranemu geodetu, neresnične vesti in se mu tem potom zahvaljujem, da je odstopil od sodnijskega postopanja.

Idrija, 23. junija 1913.

Franc Leskovec,

hišni posestnik in tesar v Idriji.

Med. U. Dr. J. Demšar
zopet ordinira.

V lepem kraju na Gorenjskem
se odda takoj v najem
mnogo let obstoječa

prodajalna

Nahaja se v bližini tovarn, kolodvora in tik državne ceste.
Več povedo: **Dedič Jarč v Medvodah, Gorenjsko.**

**1500—2500 kg konservir. sveže
mlekarske skute**
je po vsaki ceni naprodaj. Tudi vsaka množina
snrov. in kuhanega masla

je po ceni za oddati. — Ponudbe pod »angro«
2249 na upravnistvo tega lista. 2249

Stanovanje

obstoječe iz 3 sob (tudi 4 ali 2) s kopalnico
in pritliklinami je za oddati **takoj** ali za
novembrov termin. Kje, pove upravnistvo
tega lista pod številko 2254. 2254

P. N. Tičar!

V Vašem pismu naznanjeni denar danes prejel.

I. in F. F.

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani oče

Janez Kalan

posestnik v Stari Loki

danes 27. t. m. ob 1/2 7. uri zjutraj, v 84. letu starosti, po dolgi in hudi bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek 29. t. m. ob 1/2 7. uri zjutraj.

Predobrega očeta priporočamo v molitev in blag spomin.

V Stari Loki, 27. julija 1913.

2253

Žalujoča rodbina Kalan.

Razpis.

Za popravo župnišča in mežnarije na Savi ob južni železnici se s tem razpisuje oddaja

tesarskih, krovskih, kleparskih in zidariskih del po zmanjševalni dražbi
ki se bo vršila

dne 10. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne

v Savskem župnišču.

Ponudniki morajo vložiti 10% vadij v gotovini ali v hranil. knjižicah. Proračuni, načrti in enotne cene posameznih del so na razpolago pri podpisnem odboru.

Sava ob južni žel., 27. julija 1913.

Za stavbinski odbor:

Andrej Širaj l. r.,
načelnik.

Davčne preosnove.

II.

Zakon z dne 28. decembra 1911 o davčnih olajšavah za nove zgradbe, prizidave in prezidave v obče in posebno za mala stanovanja. — Zakon z dne 23. julija 1912 glede odbitka v slučaju zvišanja doklad pri odmeri hišno-najemninskega davka.

(Dr. Vinko Gregorič.)

Prvi zakon je stopil v veljavo dne 1. januarja 1912 in se nove stavbe že po določilih navedenega zakona obdavčijo. Zakon razlikuje kakor prejšnji troje vrst hišnega davka. V prvi kategoriji so prejšnji kraji, kjer je bil predpisan 26% davek (na Kranjskem samo Ljubljana), v drugi kategoriji kraji, kjer je bil poprej predpisan 20% davek, in v tretji kategoriji hišno-razredni davek.

Po novem zakonu se predpisuje za nove zgradbe v obče v dobi od 1. januarja 1912 do 31. decembra 1916 skozi 10 let 5% davek od neto-najemščine, in po preteku te dobe v prvi kategoriji 19% hišnega davka, v drugi kategoriji pa 15%. Vzdrževalni stroški se računajo kakor doslej v prvi kategoriji s 15%, v drugi kategoriji pa s 30%. Dosedanji 12,5% popust iz osebne dohodarine od predpisane hišno-najemninskega davka odpade. Deželne in občinske doklade se pa kakor dosedaj odmerijo od ideelnega hišnega davka. Za nove zgradbe v obče po 1. jan. 1917. leta pa določa novi zakon sledeče: Prvih šest let se ne plača nikak državní danek, pač pa doklade. Po preteku 6 let se pa odmeri hišni davek z 19%, oziroma 15%, kakor sem poprej označil. Vzdrževalni stroški se računajo kakor dosedaj s 15%, oziroma 30%.

Za hišno-razredni davek velja določilo, da se ta za zgradbo v dobi od 1. januarja 1912 do 31. decembra 1916 ne plača skozi 10 let, potem pa se dovoli olajšavo v razredih I—VII 1. oktobra, v razredih VIII—XVI 1. maja v zakonu z dne 9. februarja 1882., drž. zak. št. 17 navedenih davčnih postavk. Od 1. januarja 1917 naprej velja pa samo šletna davčna prostost, kakor pri drugih zgradbah.

Novi zakon dovoljuje nadalje olajšave za takozvana »mala stanovanja«. Kot malo stanovanje se računa zase popolnoma ločeno stanovanje, čegar površina ne meri več kot 80 m². K površini se ne štejejo predsobe, kopalnice, stranišča, shrambe in pa kuhinje, če niso te obenem namenjene za spalnice. Iste olajšave kakor »mala stanovanja« dobe tudi zase ločene delavnice malih obrtnikov, če imajo ti v isti hiši »malo stanovanje«. Voluptuarija, penziji, hoteli itd. so izključeni. Tu razločuje zakon isto dvojno dobo od 1. januarja 1912 do 31. decembra 1916, in stavbe po 1. jan. 1917. Davek se odmeri za stavbe v prvi kategoriji (pri nas v Ljubljani) z 17%, v vseh drugih krajih z 13,5%. V krajih, kjer se predpisuje hišno-razredni davek, ne velja ta zakon o »malih stanovanjih«. Zakon dovoljuje nadalje v dobi od 1. jan. 1912 do 31. dec. 1920 dovršenim zgradbam z malimi stanovanji, katere grade v § 4. zakona z dne 22. decembra 1910 o ustanovitvi posebnega fonda za mala stanovanja določene juridične osebe, kakor občine, ustanove, občekoristne stavljane zadruge itd. olajšave na davku, da se ta odmeri s 15%, oziroma 12%; obenem pa dobe te korporacije iz navedenega fonda posojilo do 90% zgradbenih stroškov. Doba davčne prostosti je ista kakor pri drugih stavbah.

Dosedaj so vsako zvišanje doklad čutili najemniki stanovanj v podvojeni meri; hišni gospodar je bil primoran za veliko večjo vsoto zvišati stanovanje, kakor je dejansko znašalo zvišanje doklad, ker z vsakim zvišanjem najemnine raste avtomatično zopet hišni davek in s tem tudi deželne in občinske doklade. Zakon z dne 27. julija 1912, drž. zak. 164 pa dovoljuje, da se sme od najemščine odtegniti znesek zvišane doklade, tako da pride pri zvišanju najemščine o priliki eventualnega zvišanja doklad samo ta zvišana doklada v poštev. Za izračunavanje tega »odbitnega« zneska se izdajo tabele za vsak % posebej. Vendar je zanimiva formula, po kateri se ta odbitni znesek izračuna. Ta formula se glasi:

$$P = 100 \cdot \frac{G}{100} \cdot \frac{D}{100} \quad P = \text{odbitni znesek}$$

$$1 + \frac{G}{100} \cdot \frac{D}{100} \quad G = \text{hišni davek \%}$$

$$D = \text{zvišane dokl. \%}$$

Števec iz te formule označuje za koliko % se mora najemščina zvišati, račun odlomka pa nam kaže v %, koliko se sme odtegniti po zakonu od najemščine odbitni davek.

Odbitni znesek se sme odtegniti, četudi ni hišni posestnik vsled zvišanja doklad zvišal najemnine.

Določilo zakona pa velja samo za ono svoto, za katero se je doklada zvišala. Večji zneski so podvrženi hišno-najemninskemu davku.

Umevno, da se ta odbitni znesek drugače računa pri že obstoječih zgradbah, in drugače pri novih zgradbah na podlagi zakona z dne 22. dec. 1912. V prvem slučaju pride davčna postavka 26% v drugem pa 19% v poštev, oziroma 20% in 15%. G znaša torej 22% in 16% v Ljubljani, oziroma 14% in 10,5% v drugih krajih. Za mala stanovanja pa 14,45% in 9,45%, za »mala stanovanja« z državno podporo pa 12,75% in 8,4%.

To so torej olajšave, katere je dovolila država, da odpravi draginjo stanovanj in pospeši zgradbo novih hiš. Kako pa te olajšave dejansko izgledajo, naj nam pokažejo konkretni računi, iz katerih je razvidno stanje hišnega posestva, države, dežele in občin po starem in po novem zakonu glede davka.

Stari zakon, kateremu so še vse stavbe, dograjene pred 1. jan. 1912 podvržene, dovoljuje za nove zgradbe 12-letno davčno prostost od hišno-najemninskega davka. Predpisuje se le za ta čas 5% od najemščine po odbitku 15% vzdrževalnih stroškov v Ljubljani, v drugih krajih pa po odbitku 30%. Po preteku te dobe se računa od te najemščine v Ljubljani 26%, drugod pa 20% hišno-najemninskega davka; odtegne se pa še 12,5% hišno-najemninskega davka, ker se pri osebni dohodarini vračuna še enkrat dohodek hiše. Po novem zakonu pa imamo sedaj troje zgradb in olajšav; zaradi pregleda jih označim z A. B. C. in vzamem za podlago 1000 kron čiste najemnine po odbitku 15%, oziroma 30% vzdrževalnih stroškov. Doklade računam v Ljubljani 75%, a za druge kraje 100%.

I. V Ljubljani v dobi od 1. jan. 1912 do 31. dec. 1916.

Po zakonu iz leta 1880. bi se plačalo od 1000 kron najemščine v prvih 12 letih 5% od 1000 kron = 12 × 50 = 600 kron in 75% doklade od 26% davka = 75% od 266 kron = 2400 kron, torej bi plačal posestnik v 12 letih na davku 3000 kron.

Po zakonu iz leta 1911. pa plača od 1000 kron najemščine v 12 letih: Skozi 10 let 5% od 1000 kron = 500 kron, skozi 2 leti za zgradbe pod A. B. C. po 19%, 17% in 15% hišno-najemninskega davka, kar znaša v teh dveh letih 380, 340 ali 300 kron. Doklade pa plača 75% od predpisane davka 19%, 17% ali 15%, skozi 12 let, kar znaša 1710, 1530 ali 1350 kron; torej skupaj: 2590, 2370 in 2150 kron.

Konečni račun nam tedaj poda sledečo sliko: Država ima po novem zakonu v primeri s starim v teh 12 letih pri zgradbi A. 280 kron več dohodkov, pri zgradbi B. 240 kron, in pri zgradbi C. 200 kron; hišni gospodar 410, 630, oz. 850 kron manj davka, fondi (to je dežela in občine) pa dobe v teh 12 letih 690, 870, oziroma 1050 kron manj doklad.

Po preteku 12 let, ko neha po starem zakonu davčna prostost, bi plačal hišni gospodar na leto 26% od 1000 K, manj 12,5% popusta iz osebne dohodarine = 233 kron in 75% od predpisane 26% davka = 200 kron, torej skupaj 433 kron.

Po novem zakonu se plača na leto pri zgradbah A., B., C. 19%, 17% ali 15% hišno - najemninskega davka od 1000 kron = 190, 170, 150 kron in pa od tega davka 75% doklad = 143, 128, 113 kron; skupaj je 333, 298, 263 kron.

Ako primerjamo ta dva računa, vidimo, da ima po novem zakonu država na leto 43, 63, oziroma 83 kron manj dohodkov; fondi: 57, 72, 87 manj doklad, hišni gospodar pa pridobi na leto 100, 135, oziroma 170 kron, ker ima za toliko manj davka.

II. V Ljubljani od 1. jan. 1917 naprej.

Po starem zakonu bi bil davek kakor poprej 3000 kron za dobo 12 let.

Po novem zakonu je hiša šest let popolnoma davka prosta. Potem se plača 19%, 17%, oziroma 15% hišno-najemninskega davka, torej 1140, 1020 in 900 kron v drugih šestih letih. Doklade v znesku 75% skozi 12 let = 1710, 1530, 1350 kron; skupaj torej 2850, 2550, 2250 kron.

Ako primerjamo zopet ta dva računa, vidimo, da dobi država v primeri s starim zakonom za zgradbe po 1. jan. 1917, v 12 letih več 540, 420 in 300 kron, hišni gospodar plača v teh letih 150, 450, 750 kron manj davka, fondi pa izgube 150, 450, 750 kron na dokladah.

III. Izven Ljubljane za čas od 1. januarja 1912 do 31. decembra 1916.

Po starem zakonu bi plačal posestnik skozi 12 let, za časa davčne pro-

stosti 5% od 1000 kron je 600 kron, 100% od 20% hišno-najemninskega davka, to je od 200 kron je 2400 kron, torej skupaj 3000 kron.

Po novem zakonu plača skozi 10 let 5% od 1000 kron je 500 kron, 2 leti 15%, 13,5%, 12% hišno-najemninskega davka je 300, 270, 240 kron in pa 100% doklade skozi 12 let od 15%, 13,5%, 12% hišnega davka je 1800, 1620, 1440 kron; skupaj: 2600, 2390 in 2180 kron.

Ako primerjamo zopet ta dva računa, vidimo, da dobi država na davku v teh 12 letih po novem zakonu več 200, 170, 140 kron, fondi dobe manj doklad 600, 780, 960; gospodar pa plača v teh 12 letih v primeri s starim zakonom 400, 610, 820 kron manj davka.

Po preteku 12letne davčne prostosti bi plačal posestnik po starem zakonu na leto 20% hišnega davka po odbitku 12,5% popusta iz osebne dohodarine je 175 kron in 100% doklad je 200 kron, skupaj 375 kron.

Po novem zakonu pa plača 15%, 13,5%, 12% hišnega davka je 150, 135, 120 kron, in pa 100% doklade je 150, 135, 120 kron, skupaj torej 300, 270, 240 kron.

Država dobi torej manj 25, 40, 55 kron na leto, fondi na leto 50, 65, 80 K manj doklad, hišni posestnik pa plača 75, 105, 135 kron manj davka na leto.

IV. Za dobo od 1. januarja 1917 naprej izven Ljubljane.

Davčni račun kakor po starem zakonu za dobo 12 let = 3000 kron.

Po novem zakonu: prvih šest let davka prosto. Drugih šest let 15-, 13,5- in 12odstotni hišni davek = 900, 810 in 720 kron, in 100odstotne doklade od 15-, 13,5- in 12odstotnega hišnega davka skozi 12 let = 1800, 1620 in 1440 kron, torej skupaj = 2700, 2430 in 2160 kron.

Država dobi torej v 12 letih po novem zakonu 300, 210 in 120 kron več davka, fondi 600, 780 in 960 kron manj doklad, hišni posestnik pa plača 300, 570 in 840 kron manj davka.

Po preteku 12letne davčne prostosti je račun isti ko v postavki III.

Račun je tedaj popolnoma jase. Država dobi v prvih 12letih toliko več davka, da se, četudi dobiva pozneje manj na leto, to izravna v drugih 12 letih, tako da nima država pravzaprav nobene zgube; za državo je pa veliko več vredno, da se njoni dohodki prej zvišajo. Hišni gospodar pridobi v resnici nekaj na davku, kar pa nikakor ne bode vplivalo na draginjo stanovanj, edini faktor, ki pri tem izgubi, so fondi — dežela in občine.

Če bo taka davčna preosnova pomagala asanirati deželne in pa občinske finance, je pa drugo vprašanje.

Državni fond za zgradbe malih stanovanj je pa s toliko paragrafi zabarikadiran, da si bo vsaka korporacija desetkrat premislila, preden se obrne za to posojilo na državo.

Ali ni vendar mogoče priti v Avstriji do moderne uredbe hišnega davka, kakor ga imajo druge države?

Irgovci!!

Poravnave izven konkurza ali v istem se izvedo najhitreje. Informacije diskretno in zastoj. Ponudbe pod šifro „Dunaj 1918“ na upravo lista.

Kot praktikant

želi vstopiti v službo za stenografa in strojepisca v kaki odvetniški ali notarski pisarni. — Naslov pod »Mladenič« 2244 na upravnistvo »Slovenca«. (Znamka za odgovor:)

CERKVENA GLASBA

za mesec avgust. (Praznik Marijinega Vnebovzetja, rojstni dan presvitlega cesarja, godovi raznih svetnikov itd.)

Foerster Ant.: 12 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. 1 K 80 h, glasovi po 40 h.

Gerbič Fr.: Slava Nebeške Kraljice. 20 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. 3 K, glasovi po 60 h.

Premrl St.: 12 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. 1 K 80 h, glasovi po 40 h.

Sattner p. Hugolin: Šmarnice. 18 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. 3 K, glasovi po 50 h.

Foerster Ant.: Praeludium et postludium po motivih cesarske pesmi. 60 h.

Premrl St.: 100 praeludia organi. 3 K 80 h.

Sattner p. Hugolin: Te Deum za mešani zbor.

Kimovec - Premrl: Introitus & communiones za največje in večje praznike cerkvenega leta. Part. 2 K, glasovi po 1 K.

Foerster Ant.: Te Deum po motivih zahvalne pesmi za mešani zbor. Part. 50 h.

Premrl St.: Hvalite Gospoda. 20 pesmi v čast svetnikom za mešani zbor. Part. 2 K 40 h, glasovi po 60 h.

Foerster A.: Cantica sacra; cerkevna pesmarica za moški ali ženski zbor, zvezek I. in III. po 2 K 40 h, II. po 2 K.

Grum Ant.: Cerkevna pesmarica za Marijine družbe za moški ali ženski zbor. Part. 2 K.

PREPOTREBNE KNJIGE ZA SLOVENSKO ŽENSTVO.

Slovenska kuharica. Magdal. Pleiweisove. VI. natis. Izpopolnila in predelala S. M. F. Kolinšek, šolska sestra in učiteljica na Gospodinjski šoli v Ljubljani. Ta prekoristna knjiga se dobi v dveh izdajah:

Velika izdaja z mnogimi slikami med besedilom in 18 večbarvnimi tabelami elegantno vezana 6 K.

Mala izdaja z okrajsanim besedilom brez slik in prirejena za vsakdanje potrebe elegantno vezana 3 K 60 vin. —

To je najboljša in najpopolnejša slovenska kuhinjska knjiga, katere ne sme pogrešati nobena slovenska gospodinja. Kako priljubljena je ta knjiga, dokazuje dejstvo, da je doživela že šesti natis.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

Za obiskovalce Dunaja je na razpolago pri slovenski družini

I velika soba

za enega ali dva gospoda. Dunaj IV/2, Johann Straußgasse št. 39., I. nadstropje, vrata 10-11. 5 minut od juž. kolodvora.

Stanovanje

obstoječe iz 3 sob in pritliklin v II. nadstropju se s 1. avgustom da v najem. Poizve se v pisarni hotela Union. 2217

Mladenič

pošten, močan se sprejme v trgovino na deželi. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod številko 2237. 2237

PRIFOKOČA SE:

MANUFAKTURNA TRGOVINA

ZAHTEVAJTE VZORCE!

FRANC SOUVAN SIN

LJUBLJANA

PRIZNANO DOBRO BLAGO!

MESTNI TRG 22

NIZKE CENE!

SOLIDNA POSTREZBA!

8

novih, lepih stanovanj s predsobo, dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami ter vpeljavo vodovoda

oddam s 1. novembrom 1913.

Vsakdo, ki želi bivati v lepem, zdravem kraju, naj si jih ogleda v Spodnji Šiški, Kolodvorska cesta št. 181 v bližini državnega kolodvora. — K vsakemu stanovanju pripada tudi del vrta.

2231